

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 31 mai 2018
SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	4 – 12
2.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea privind contractele de credit pentru consumatori – art. 4, 10; Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător – art. 19; Codul contravențional – art. 344</i>). Nr. 116 din 11.04.2018	12 – 14 56
3.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 (art. 16, 128 ¹). Nr. 104 din 29.03.2018	14 – 15 55
4.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative. Nr. 135 din 27.04.2018	15 – 40 56
5.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la modificarea și completarea articolului 32 din Codul transportului feroviar nr. 309-XV din 17 iulie 2003. Nr. 123 din 23.04.2018	40 – 54 57
6.	Adoptarea în lectură finală a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte (<i>art. 2, 3, 3¹, 4, 5, 6, 7</i>	55 – 56

	ș.a.). Proiectul a fost dezbătut în ședința anterioară, 24 mai 2018. Nr. 346 din 09.11.2017	
7.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea articolului 40 din Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007. Nr. 137 din 02.05.2018	57 – 62 76 – 78 79
8.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind scutirea de taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale și scutirea de taxa pe valoarea adăugată fără drept de deducere a mărfurilor și serviciilor importate și/sau livrate pentru construcția Azilului de bătrâni în municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia. Nr. 161 din 23.05.2018	62 – 71 78 – 79
9.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind scutirea de taxa pe valoarea adăugată, taxa vamală și de taxa pentru efectuarea procedurilor vamale a mărfurilor și serviciilor importate și/sau livrate pentru construcția Azilului de bătrâni în municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia. Comasarea în lectura a doua cu proiectul de Lege nr.161 din 23.05.2018, considerat ca proiect de bază. Nr. 157 din 21.05.2018	67 – 71 78
10.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 407-XVI din 21 decembrie 2006 cu privire la asigurări (art. 1, 2, 8, 24 ș.a.). Nr. 153 din 16.05.2018	71 – 75 76 – 77
11.	ORA INTERPELĂRILOR Prezentarea răspunsurilor la întrebări: - Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Iurie Țap, de către domnul Anatol Usatîi, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul construcțiilor și infrastructurii drumurilor, referitor la întreținerea drumurilor naționale în contextul pericolului de circulație rutieră pe segmentul drumului de centură al orașului Orhei.	81 – 84

	<p>Prezentarea răspunsurilor la interpelări:</p> <p>- Prezentarea răspunsului la interpelarea domnului deputat Iurie Țap, de către domnul Victor Gălușcă, secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, referitor la punerea în aplicare a Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, în partea ce ține de politicile de salubritate a localităților și râurilor.</p> <p>- Prezentarea răspunsului la interpelarea domnului deputat Iurie Țap, de către doamna Daniela Morari, secretar de stat al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene în domeniul integrării europene, referitor la politicile pentru transpunerea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017–2019.</p> <p>Înaintarea interpelărilor:</p> <p>- Interpelarea domnului deputat Iurie Țap, înaintată Guvernului Republicii Moldova, referitor la politicile statului în vederea eficientizării gestionării fondului locativ.</p> <p>- Interpelarea domnului deputat Iurie Țap, înaintată Guvernului Republicii Moldova, referitor la realizarea prevederilor Strategiei naționale de descentralizare, întru consolidarea capacităților financiare ale autorităților publice locale.</p> <p>- Interpelarea domnului deputat Iurie Țap, înaintată Guvernului Republicii Moldova, referitor la politicile în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală care urmează a fi asigurate de către autoritățile publice locale.</p>	<p>84 – 89</p> <p>89 – 96</p> <p>97</p> <p>97</p> <p>97</p>
--	---	---

Ședința începe la ora 12.06.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președintele Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc, vicepreședinte al Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Bună dimineața.

Vă rog frumos să vă luați locul, ca să putem începe ședința de astăzi, 31 mai 2018.

Înainte de procedurile noastre, avem în mod obligatoriu informație cu privire la prezență.

Dacă ar putea Secretariatul să ne ofere care este prezența în sală.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună ziua.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 de deputați, și-au înregistrat prezența 91 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Bodnarenco Elena – cerere, Șupac Inna – cerere, Gudumac Elena – cerere, Chiorescu Iurie, Porcescu Petru, Nichiforciuc Eugeniu, Sîrbu Oleg – întârzie, Andronachi Vladimir, Ghilețchi Valeriu – deplasare.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Sînt 91 de deputați în sală, 46 e pentru majoritatea simplă. Înainte de a trece la ordinea de zi și înainte de a începe ședința propriu-zisă, vă rog frumos să onorăm Drapelul de Stat. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Dragi colegi,

Țin să vă anunț că, în perioada premergătoare ședinței de astăzi, și-a sărbătorit ziua de naștere colegul nostru, fostul Președinte al Republicii Moldova și actualul coleg, domnul Vladimir Voronin. Vă dorim „La mulți ani”, felicitări, realizări frumoase și multă, multă sănătate. (*Aplauze.*)

31 mai este Ziua Mondială fără Tutun. În Parlamentul Republicii Moldova s-au desfășurat deja mai multe activități în perioada premergătoare Zilei Mondiale, chiar comisia de specialitate a organizat și unele audieri privind implementarea legislației pe care o avem noi, cum se implementează, care sînt efectele. Și, bineînțeles, rămîne o prioritate pentru Republica Moldova, pentru autorități ca să trăim într-o societate mai sănătoasă și, respectiv, să avem și oameni sănătoși. Iată de ce e important ca să marcăm și noi Ziua Mondială fără Tutun.

Dragi colegi,

Noi, la ședința trecută, deja am aprobat o ordine de zi, ea a fost repartizată, ordinea de zi pe care o avem noi astăzi este formată din 9 puncte. Biroul permanent al Parlamentului a mai venit cu o propunere de a suplimenta ordinea de zi cu încă trei subiecte, pe care, bineînțeles, le voi supune votului pentru a fi aprobate de plenul Parlamentului.

Și pe lângă acestea, bineînțeles, în mod tradițional și obișnuit deja, avem propuneri din partea colegilor ori din partea fracțiunilor parlamentare, ori din partea grupurilor formate din minim cinci deputați. Și am să le trec în revistă pe toate.

Prima propunere vine din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat, care propun introducerea pe ordinea de zi de astăzi a chestiunii referitoare la audierea președintei Comisiei Electorale Centrale privind implementarea Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2020.

Vă rugăm frumos, domnule Țap, să ne dați mai multe argumente și să le expuneți. Aveți un minut la dispoziție.

Domnul Iurie Țap:

Frațiunea Partidului Liberal Democrat solicită audierea președintei Comisiei Electorale Centrale în vederea implementării prevederilor Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție. Or, pilonul IV, acțiunea 8 prevedea revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile privind încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale.

Ceea ce s-a întâmplat la Jora de Mijloc este o urmare a faptului că Comisia Electorală Centrală nu și-a făcut datoria. Voi preciza. Conform Planului de acțiuni, în primul trimestru, proiectul de lege urma deja să fie aprobat de către Parlament.

Aceasta, de fapt ... Tergiversarea aceasta, de fapt, contribuie la acoperirea coruperii alegătorilor. Sîntem în ajunul campaniei electorale parlamentare, acest lucru v-a lua amploare.

Și credem necesar de a o audia, a vedea care sînt motivele, după caz a întreprinde și măsurile chiar de sancționare a acesteia în caz de nu vor fi explicațiile pe potrivă.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Ați auzit, dragi colegi, care sînt argumentele pentru această propunere, care a fost formulată de colegii din Frațiunea Partidului Liberal Democrat. Dacă nu sînt altele la acest subiect, supun votului.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi audierea președintei Comisiei Electorale Centrale, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Vot insuficient. Propunerea, astfel, nu a fost acceptată de plenul Parlamentului.

O altă propunere din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal Democrat este de a introduce pe ordinea de zi de astăzi audierea

ministrului afacerilor interne privind modul defectuos de intervenție și de gestionare a conflictului din noaptea de 19 mai din apropierea Centrului comercial „Atrium”.

Cine din colegi ar vrea să motiveze propunerea?

Domnule Cobzac,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Grigore Cobzac:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Pornind de la temeiul legal, Frațiunea Partidului Liberal Democrat solicită audierea în plen a ministrului de interne, a domnului Jizdan, referitor la cazul tragic, soldat cu moartea lui Serghei Bejenari.

Îngrijorarea noastră vine de la faptul că au fost informați tardiv cetățenii de către Ministerul de Interne și aceasta s-a produs după ce informația despre tragedie a apărut în mass-media.

De asemenea, ne interesează detalii ce țin de timpul de intervenție al Poliției. De ce nu s-au implicat în a curma bătaia agenției de pază? Care este acea agenție de pază? S-a încălcat sau nu în acest caz cadrul legal?

De asemenea, ne îngrijorează și apariția în presă a unor „informații” care arată în lumina negativă decesul Serghei Bejenari și se impun în acest sens anumite paralele cu cazul Brăguță și de ce nu și cu cazul „Pădurea Domnească”.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Ați auzit care sînt argumentele pentru această propunere. Voi supune votului.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi audierea ministrului afacerilor interne la acest subiect, rog frumos să vă pronunțați prin vot?

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

O altă propunere vine din partea colegilor din Frațiunea Partidului Liberal care solicită introducerea pe ordinea de zi de astăzi a audierilor directorului general al Agenției Naționale de Reglementare în Energetică în legătură cu scumpirea semnificativă a produselor petroliere principale.

Rog frumos, doamnă Zotea, dacă ați putea să ne dați mai multe argumente.

Doamna Alina Zotea-Durnea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

La 29 mai 2018, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a anunțat prețurile plafon la carburanți pentru următoarele două săptămîni. Astfel, începînd cu ziua de miercuri, 30 mai, a avut loc o majorare fără precedent a prețului pentru benzină și motorină. Scumpirea benzinei și motorinei va duce nemijlocit la scumpiri în lanț a tuturor produselor și serviciilor. În primul rînd, al serviciilor de transport, iar agricultorii vor fi afectați cel mai mult de aceste scumpiri, fiind în perioada lucrărilor agricole. Respectiv, scumpirea carburanților va duce la majorarea costurilor biletelor pentru călători. Iar majorarea prețurilor va fi semnificativă atît pentru fructe, legume, cereale, pîine și altele.

Totodată, în societatea au apărut mai multe îndemnuri la organizarea unor acțiuni de protest împotriva majorării prețurilor la carburanți.

De aceea Frațiunea Partidului Liberal solicită includerea în ordinea de zi a ședinței de astăzi a subiectului referitor la audierea directorului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, a domnului director Tudor Copaci, în legătură cu scumpirea semnificativă a produselor petroliere principale.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

La acest subiect vor colegii să se expună.

Și vă rog frumos, prima intervenție, domnul președinte Voronin.

Domnul Vladimir Voronin:

Trebuie, domnilor deputați, să-l mulțumiți pe Mihai Ghimpu pentru toate aceste lucruri. Cînd el 12 ore a exercitat funcția de Președinte al Republicii Moldova, a emis decizie ca să fie scos pragul de import al automobilelor conform vârstei și voi ați făcut toată, din toată Moldova „металлолом”. Aduceți automobile cu 500 de euro, stricați toată atmosfera Moldovei și iată din care cauză se majorează și prețurile. (*Rumoare în sală.*)

Voi ați făcut lucrul acesta. Și nu numai aceasta. (*Rumoare în sală.*) Eu... Tu, cînd ai vorbit, eu am tăcut, fa, frumoaso. Liniștește-te!

Iată care-i, iată unde-i buba. Iată de unde se pornește toată aceasta. Voi asta ați făcut-o nu așa, dar ați făcut-o contra interese, domnule Ghimpu. Eu știu toate tehnologiile acestea ce făceai mata atunci – te-ai folosit de ocazie. La după gratii, dar nu prețuri.

Domnul Andrian Candu:

Da. Domnule președinte Ghimpu,

Aveți dreptul la replică.

Vă rog frumos, 3 minute.

Domnul Mihai Ghimpu:

Stimați cetățeni,

Încă o dată ne-am convins că ați avut un Președinte 8 ani care habar n-avea ce înseamnă lege și ce înseamnă decret.

Domnule ex-Președinte Voronin,

Ceea ce vorbiți dumneavoastră hotărăște Parlamentul prin lege, dar nu Președintele prin decret. Halal de funcția de 8 ani de zile pe care ați avut-o. Nimeni niciodată nu a hotărât câte mașini și de câți ani să intre în Republica Moldova decât prin lege și este clar lucrul acesta, și-l cunosc deputații. De aceea toată sala râde de dumneavoastră.

Și cel mai important, că dumneavoastră vă referiți la niște aiureli pe care, pur și simplu, azi noapte le-ați visat. Dar ce ține de scumpire, n-ați susținut propunerea noastră, a liberalilor, că, într-adevăr, prețul a crescut și astăzi mașina nu mai este un lux – este o necesitate pentru oameni. Asta trebuie să vă îngrijoreze pe dumneavoastră.

Ce, n-ați dormit as-noapte sau ce-i cu dumneavoastră?

Товарищ Воронин,

Жалко просто.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

La acest subiect, vă rog frumos, domnule Golovatiuc, dacă vreți să vă expuneți.

Două minute aveți la dispoziție.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Mulțumesc.

Господин председатель, уважаемые коллеги,

депутаты фракции социалистов подготовили соответствующее предложение, где просим, в отличие от коллег, не только генерального директора НАРЭ, но и министра экономики – учитывая негативное влияние повышения цен на топливо и на транспорт, и на предстоящие сельхозработы, и по всей цепочке вплоть до уровня жизни населения.

Я хотел бы обратить ваше внимание на один момент. Несколько лет назад мы ввели норму, которая предписывала НАРЭ рекомендовать вот этот уровень цен. Мы... то есть НАРЭ сегодня уже обязывает операторов нефтепродуктов повышать или снижать цены. В последнее время – повышать. Начиная с февраля месяца у нас неуклонный рост цен на топливо. В целом где-то на бензин А-95 – на два лея, на дизтопливо тоже на два лея.

Я хочу обратить внимание на то, что принимает в расчет НАРЭ.

Первое. Динамику курса национальной валюты и мировые цены на топливо. Сейчас мировая экономика в росте, следовательно, топливо на мировых рынках будет расти.

Второе – курс. И прогнозы Правительства, и динамика валютного рынка сегодня показывают, что у нас происходит увеличение курса доллара.

За последнее время буквально с марта месяца, он подорожал на 40–60 бань. Это много. Дальше, по прогнозу Правительства, он увеличится еще существеннее. Представляете, какой будет цена на бензин у нас? Она превысит 20 леев за литр 95-го бензина, что очень негативно скажется на нашей нестабильной экономике.

Поэтому – не только генеральный директор НАРЭ, но и министр экономики.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Și la acest subiect – domnul Pistrinciuc.

Vă rog frumos.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Chiar dacă activitatea regulatorului este una independentă, noi știm că avem și niște obligații europene de non-intervenții în activitatea lor, dar totuși noi considerăm că comunicarea pe subiectul scumpirii carburanților a acestui regulator a fost una prea sumară. De aici au apărut foarte multe speculații, au apărut comparații, chiar dacă se scumpește la bursele internaționale petrolul de ce în alte țări europene nu se scumpește ș.a.m.d.

Și noi considerăm că nu este nici un fel de problemă, ba chiar va ajuta un pic la clarificarea situației audierile în Parlament. Vom susține această propunere. Și mai mult, nu doar audieri. Dacă tendințele sînt, într-adevăr, că se va scumpi, noi trebuie să vedem care sînt intervențiile pentru a mitiga efectele acestei creșteri, inclusiv pentru domeniile social-economice importante pentru agricultură.

De aceea în anticiparea că ați putea să, majoritatea parlamentară ar putea să nu voteze, considerăm că facem un apel să votăm cu toții, fiindcă audieri serioase pe acest subiect unde să fie dezbătut, să fie prezentate toate cauzele acestei majorări ar putea să ajute să identifice și anumite cauze structurale de legislație prin care să ne putem proteja de majorări și mai mari la acest subiect.

De aceea vom susține propunerea și facem apel către alții să o susțină.

Domnul Andrian Candu:

La acest subiect, în privința combustibilului și audierilor, vă rog frumos.

Domnule Dudnic,

Poftiți.

Domnul Corneliu Dudnic:

Да. Уважаемые коллеги,

я только хотел уточнить, что цены на топливо растут не только в нашем государстве, господин Пистринчук, но и во всех европейских странах. В Германии за последние три недели цена на топливо выросла на 20 евроцентов.

Поэтому не вводите в заблуждение наших граждан.

Спасибо.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

S-au expus pe marginea acestui subiect mai multe fracțiuni și colegi. Voi supune votului.

Cine este pentru a introduce pe ordinea de zi...

Am să completez propunerea, fiindcă, într-adevăr, colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor au venit cu aceeași propunere, doar că am să completez că nu e vorba doar de audierea directorului general al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, dar și a ministerului, și a ministrului economiei și infrastructurii.

Dacă colegii din Frațiunea Partidului Liberal nu sînt de acord, le voi pune comasîndu-le împreună la vot.

Cine este pentru organizarea acestor audieri, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea simplă cred că nu există. Dacă insistați, vă pot supune și la număr, dar... să numărăm, dar se pare că propunerea nu a fost susținută.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Trecem la, nemijlocit, ordinea de zi care a fost ca supliment aprobată și de Biroul permanent.

Și la acest subiect dacă domnul Carpov vrea să menționeze câteva subiecte legate de ordinea de zi de bază deja aprobată. Înțeleg că au fost revizuite unele chestiuni în comisie.

Vă rugăm frumos, domnule Carpov.

Domnul Eugen Carpov:

Da. Vă mulțumesc.

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Ieri, Comisia securitate, apărare și ordine publică a examinat încă o dată proiectele nr. 16 și nr. 17 din 30 ianuarie 2018.

Avînd în vedere că sînt anumite modificări care au necesitat o avizare la cîteva instituții, ieri au fost solicitate aceste avize și noi propunem ca aceste proiecte să fie excluse din ordinea de zi de astăzi, fiind incluse într-o ședință ulterioară cînd vin avizele respective.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Acest subiect ține de ordinea de zi deja votată de plenul Parlamentului. Iată de ce voi supune votului excluderea din ordinea de zi a subiectelor nr. 2 și nr. 3 de pe ordinea de zi de bază, și anume a proiectelor nr. 16 și nr. 17 din 30 ianuarie 2018, la solicitarea comisiei, luînd în considerare că mai sînt unele chestiuni care au fost revizuite între timp și comisia mai are nevoie de ceva timp.

Cine este pentru excluderea acestor subiecte, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut excluderea de pe ordinea de zi a proiectelor nr. 16 și nr. 17 din 30 ianuarie 2018.

La fel, dragi colegi, țin să vă anunț că am avut discuții telefonice de două ori, și luni, și marți, și ieri am informat Biroul permanent la acest subiect ce ține de audierea Raportului privind activitatea Procuraturii, Procurorului General. Domnul Harunjen se află la spital internat și de aceea rugămîntea dumnealui a fost ca acest subiect să fie amînat pentru o ședință ulterioară.

Dragi colegi,

Cine este pentru excluderea de pe ordinea de zi de astăzi a audierilor Raportului privind activitatea Procuraturii pentru anul 2017, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut excluderea de pe ordinea de zi a acestui subiect.

Și, bineînțeles, Biroul permanent va veni cu o altă propunere privind reintroducerea în următoarele ședințe. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Am înțeles.

Dragi colegi,

Așa cum am menționat, Biroul permanent al Parlamentului vine cu suplimentarea ordinii de zi cu 3 proiecte suplimentare.

Cine este pentru aprobarea suplimentului la ordinea de zi, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut suplimentarea ordinii de zi cu încă 3 proiecte de legi.

Am să rog Secretariatul să repartizeze suplimentul la ordinea de zi și materialele la acele 3 proiecte.

Domnule Batrîncea,

Înainte de a trece... înțeleg că vreți să faceți o... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Am aprobat ordinea de zi.

Vă mulțumim frumos pentru înțelegere.

Poftiți.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi deputați,

O scurtă informație de procedură.

Dumneavoastră, probabil, ați sesizat că în fața Parlamentului astăzi au venit sute de preoți și credincioși din întreaga țară.

Au rugat respectuos, este o adresare publică care vom ruga Secretariatul Parlamentului să distribuie la toți deputații.

Dacă foarte scurt, credincioșii din Republica Moldova cer Parlamentului să fie amendată legea, și anume Codul contravențional și să fie interzisă difuzarea informației publice – pedofilia, pornografia și a unor alte relații, decât cele legate de căsnicie și familie, în conformitate cu Constituția și Codul familiei. Adică societatea este deranjată de acele marșuri a unităților... minorităților sexuale.

Și credincioșii vor ca legea să prevadă foarte clar că în spațiul public se interzic asemenea măsuri și statul Republica Moldova va proteja o familie tradițională, o familie sănătoasă.

Și vom ruga Secretariatul să distribuie acest apel, această adresare publică la toate fracțiunile.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Dragi colegi,

Să trecem la subiectele care sînt astăzi pe ordinea de zi. Înainte de a trece la dezbaterea acestora, să agreăm ora votului și vă propun ca votul să fie exercitat la ora 14.00.

Dacă nu sînt obiecții, atunci ne-am înțeles. Votul este la ora 14.00.

Vă rog frumos să anunțați toți colegii.

Secretariatul, să fie și el atent, ca să cheme toți colegii în sală atunci cînd se va trece la vot.

Și primul subiect pe ordinea de zi, pe care vi-l propun pentru examinare și dezbatere, este subiectul nr. 4, și anume **proiectul nr. 116 din 11 aprilie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Este proiect de lectura a doua.**

Domnul Ștefan Creangă parcă numai ce era aici. *(Gălăgie în sală.)*
Este în continuare.

Nu vă grăbiți, nu vă grăbiți, avem timp pînă la ora 14.00. Încet, este mai importantă sănătatea și integritatea dumneavoastră fizică.

Proiectul nr. 116 din 11 aprilie 2018, lectura a doua.

Vă rugăm frumos, domnule Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezentați raportul comisiei pentru această lectură.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către Președintele Parlamentului domnul Andrian Candu, și raportează următoarele.

Propunerile și obiecțiile parvenite au fost sistematizate și examinate pentru lectura a doua, fiind reflectate în sinteza rezultatelor examinării lor și în proiectul de lege redactat, care sînt părți integrante ale raportului comisiei.

Urmează de menționat că, Comisia economie, buget și finanțe a acceptat modificarea și completarea proiectului de lege cu următoarele reglementări:

La articolul 4 și articolul 10 din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori, modificările propuse în proiectul de lege se completează cu cuvintele „(cu caractere aldine)” pentru a concretiza modalitatea de evidențiere a dobînzii anuale efective.

La articolul 19 din Legea nr. 131 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, punctul 6) al alineatului (1) va fi expus în următoarea redacție:

„6) deținerii informației susținute prin probe aflate în posesia organelor de control, altor instituții de stat despre existența situațiilor privind încălcarea prevederilor Legii nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori.”

Redacția respectivă va exclude interpretarea diferită a normei propuse în proiectul de lege și, totodată, va exclude potențialele abuzuri în cadrul aplicării normei legale.

La alineatul (4) al articolului 344 din Codul contravențional care prevede majorarea amenzilor în cazul încălcării cerințelor legislației privind contractele de credit pentru consumatori, a fost acceptată micșorarea amenzii la litera c) – în cazul neinformării, în termen de 7 zile calendaristice, referitor la respingerea cererii de creditare, ca rezultat al consultării bazei de date, precum și la identitatea acestei baze.

Totodată, amenda de la litera b) ce ține de neinclusiunea în contract a informațiilor standard obligatorii referitoare la contractele de credit pentru consumatori a fost expusă separat.

Proiectul de lege a fost completat cu un articol nou, care prevede introducerea unor modificări și completări în Legea nr. 192 privind Comisia Națională a Pieței Financiare ce ține de concretizarea unor aspecte privind aplicarea Legii nr. 160.

În contextul modificărilor acceptate, Comisia economie, buget și finanțe propune plenului Parlamentului adoptarea proiectului de lege redactat în a doua lectură, ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim mult, domnule Creangă.

Vom trece la procedura de vot, precum a fost menționat, la ora 14.00.

Și ca să ne referim la lectura a doua, o s-o rugăm pe doamna Apolschii să ne prezinte raportul comisiei pentru primul subiect din supliment.

Dacă deputații au primit materialele, au raportul la proiectul nr. 104 din 29 martie 2018 și dacă nu sînt obiecții, rog frumos să examinăm și să dezbatem acest subiect, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului, proiectul nr. 104 din 29 martie 2018, aflat în lectura a doua.**

O rugăm pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, să ne prezinte raportul comisiei.

Vă mulțumim.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Comisia a examinat pentru lectura a doua proiectul de Lege nr. 104 vizînd modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului.

Proiectul, așa cum a fost menționat, în cadrul dezbaterii pentru lectura întâi, are drept scop crearea instrumentelor de cooperare consolidată între Parlament și Curtea de Conturi prin instituirea unei noi comisii permanente – Comisia de control a finanțelor publice, a căror atribuție principală va fi examinarea rapoartelor Curții de Conturi.

Comisia a examinat avizele comisiilor permanente, Direcției generale juridice, Centrului Național Anticorupție și avizul Guvernului.

În rezultatul examinării, comisia, cu votul majorității, a decis să propună examinarea și adoptarea de către Parlament a proiectului de Lege nr. 104 din 29 martie 2018 în lectura a doua.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări.

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 104 din 29 martie 2018 ce ține de Regulamentul Parlamentului, modificarea și completarea acestuia.

Și vom reveni la procedura de vot pentru lectura a doua la ora 14.00.

Și să trecem la proiectele care sînt examinate în primă lectură astăzi.

Și primul proiect este subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative. Este proiectul nr. 135 din 27 aprilie 2018.**

Îl prezintă Nicolae Eșanu, secretar de stat al Ministerului Justiției.
(*Rumoare în sală.*)

Vă invităm la tribuna principală.

Domnul Nicolae Eșanu – *secretar de stat al Ministerului Justiției:*

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul de lege supus atenției dumneavoastră, cred că n-o să exagerez dacă am să spun că, este unul dintre cele mai importante proiecte examinate de actuala legislatură a Parlamentului. Deoarece Codul civil, chiar dacă nu este un act superior altor legi organice, în mod formal, este considerat de foarte multe persoane drept o Constituție economică a unei țări.

Proiectul este rezultatul unei munci de mai bine de 4 ani a unui grup de lucru constituit încă în decembrie 2013, prin ordinul ministrului justiției, din care au făcut parte profesori universitari, judecători, notari, avocați, funcționari publici, altfel spus, un cerc larg de persoane, reprezentanți ai diferitor domenii de activitate, fapt care a permis ca, în cadrul grupului de lucru, să se țină cont de opiniile reprezentanților mai multor bresle.

Proiectul de lege vine să asigure alinierea Codului civil al Republicii Moldova în conformitate cu cele mai moderne reglementări în domeniu și, nu în ultimul rînd, vine să asigure înlăturarea lacunelor existente în Codul civil în vigoare, și ține cont de problemele apărute în interpretarea și implementarea acestor prevederi.

Astfel, pentru a pune bazele unei reglementări generale privind asigurarea uniformității și certitudinii legislației civile, se propune de a stabili, în mod expres, în articolul 3 alineatul (6) din Codul civil că la interpretarea și aplicarea legislației civile se va ține cont de nevoia de a promova aplicarea uniformă a dispozițiilor legale, a bunei-credințe, precum și a certitudinii juridice.

Avînd în vedere că principiul bunei-credințe este aplicabil tuturor raporturilor juridice, noi considerăm util de a prevedea, în mod expres, definiția acestuia, astfel încît propunem completarea Codului civil cu articolul 9¹, prin care să stipulăm că buna-credință este un standard de conduită al unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luare în cont a intereselor celelalte părți la acel raport juridic.

În special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior, în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat, în mod rezonabil pe acele declarații sau comportament.

Pentru a prevedea în mod expres, propunem de asemenea completarea Codului cu articolul 9³, prin care să fie reglementat, în mod expres, abuzul de drept, astfel încît nici un drept subiectiv să nu poată fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod. În cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținînd cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv, exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea

exercitării abuzive. Dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

O novație foarte importantă, în opinia noastră, este consacrarea în Codul civil a unui principiu recunoscut încă din dreptul privat roman, care presupune interdicția invocării comportamentului propriu ilicit sau de rea-credință drept temei al pretențiilor sale. Astfel, se propune completarea codului cu articolul 94, prin care să fie prevăzut că nicio persoană nu poate invoca la întemeierea pretenției sale fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la care a participat. Nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

Având în vedere faptul că în foarte multe legi se face distincție între fapta săvârșită din culpă gravă, pentru a face distincție de culpa simplă, noi propunem de a stipula, în mod expres, că fapta este săvârșită din culpă gravă, dacă persoana a săvârșit-o cu o profundă lipsă de prudență de care în împrejurimile cazului era evident că trebuie să dea dovadă.

O altă novație pe care o propunem în acest cod este includerea expresă în textele de lege a prevederilor privind posibilitatea ca părțile pentru un anumit raport juridic să aleagă un domiciliu, astfel încât drepturile și obligațiile să poată fi exercitate nu în mod obligatoriu la domiciliul obișnuit al persoanei, ci la domiciliul ales special doar pentru acel raport juridic. Și pentru a exclude abuzurile, se propune de a stipula, în mod expres, că alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris, sub sancțiunea nulității.

În opinia noastră, una din marile probleme pe care le avem noi în Republica Moldova ține de administrarea persoanelor juridice, mai bine spus de cadrul lacunar, și din această perspectivă se propun modificări substanțiale la acest capitol, inclusiv, se prevede, în mod expres, în textul de lege posibilitatea ca o persoană juridică să aibă mai mulți administratori.

Și, de asemenea, am considerat că este bine să implementăm la nivel național practica internațională care prevede posibilitatea ca calitatea de administrator să fie atribuită unei persoane juridice, venind, în acest sens, cu reglementări relativ detaliate prin care să stipulăm că totuși în acest caz este nevoie să fie determinată o persoană fizică concretă care va acționa din numele administratorului-persoană juridică.

De asemenea, am venit cu reglementări detaliate în ceea ce privește obligația de a respecta limitele împuternicirilor, obligația de a urmări scopul persoanei juridice, de a acționa cu competență și diligență, de a evita conflictul de interese, obligația de a nu accepta beneficii de la terți, obligația de a declara interesul într-un act juridic sau operațiune, care se propune persoanei juridice și, nu în ultimul rând, obligația de confidențialitate a administratorului care nu ar trebui să fie confundată cu obligația de a păstra secretul comercial, deoarece o persoană juridică, în special, cu scop

lucrativ, are necesitatea ca un cerc mult mai larg de informații, care nu neapărat constituie secret comercial, să nu poată fi divulgată terților persoane pentru a nu periclita activitatea persoanei juridice respective.

O problemă foarte controversată la momentul actual ține de eficiența cu care pot fi implementate prevederile care se prevăd din legislație sau actele juridice, prin care se stipulează obligația de a încheia acte juridice.

Avînd în vedere că hotărîrile judecătorești eventuale, prin care s-ar dispune obligarea unei persoane de a încheia un act juridic în absoluta majoritatea cazurilor nu va putea fi executată silit, noi propunem să acceptăm modelul pe care îl găsim în legislația Italiei, spre exemplu, conform căreia o instanță judecătorească în acest sens va putea pronunța o hotărîre care să țină locul unui contract. Desigur că nu instanța de judecată în acest caz va determina care sînt condițiile contractuale, ci doar va da o hotărîre, prin care să poată fi implementate înțelegerile pe care părțile le-au avut anterior. Altfel spus, în condițiile în care fie legislația, fie un act juridic al părților va determina condițiile esențiale ale unui contract, în acest caz, ele vor fi implementate printr-o hotărîre judecătorească.

Un alt element foarte important la care eu aș vrea să atrag atenția ține de implementarea conceptului privind apartenența tuturor bunurilor care s-au unit cu un teren, proprietarului terenului și cu reglementarea unor excepții expres prevăzute în lege.

Astăzi în Republica Moldova există o problemă care o să necesite timp și eforturi foarte mari pentru a fi soluționată în condițiile în care există foarte multe situații în care proprietarul terenului este o persoană, iar proprietarul construcțiilor care sînt amplasate pe acest teren este o altă persoană, fără ca să existe o reglementare fie legală, fie contractuală privind relația dintre dreptul proprietarului terenului și dreptul proprietarului construcției.

Astfel, noi propunem ca legea în mod expres să stipuleze că, tot ce a fost incorporat în teren este dobîndit în temeiul legii de către proprietarul terenului dacă o altă persoană nu a avut un drept expres, prevăzut printr-un act juridic, cum ar fi dreptul de superficie sau un drept de coproprietate în condominiu.

Pentru a soluționa problemele care, după cum am spus, există în practică, în Legea de punere în aplicare a acestui proiect, a acestei legi se vine cu reglementări detaliate, pornind de la practica țărilor care au trecut printr-o tranziție similară, în mod special noi ne-am orientat la legislația Cehiei și a Estoniei și stipulînd termenii, în opinia noastră, rezonabili, în care problema respectivă urmează să fie soluționată.

Cu părere de rău, eu nu pot să trec prin toate acele noutăți pe care le aduce Codul civil și cu permisiunea dumneavoastră o să mă mai opresc doar la două, înainte de a putea să răspund la întrebările pe care le aveți dumneavoastră.

Primul ține de reglementarea dreptului de proprietate asupra imobililor în construcție. După cum cunoașteți, există o problemă, cu părere de bine, nu la fel de gravă cum este în alte țări, cum ar fi Rusia, spre exemplu, când persoanele care au investit în construcția unor apartamente ajung în situația în care să nu poată să-și recupereze nici banii și nici să primească apartamentul în situația în care construcția nu mai poate să fie finalizată.

De aceea noi propunem o schimbare de paradigmă aici, astfel încât să nu mai existe investiții în construcțiile ulterioare, pentru că aceasta îi face vulnerabili pe cei care au investit. Deoarece, tot ce s-a construit, aparținând constructorului, poate fi urmărit pentru alte datorii ale acestuia. Noi propunem să se stipuleze în mod expres că, în acest caz sîntem în prezența cumpărării unui obiect viitor, astfel încât tot ce se construiește pe parcurs să poată să aparțină acestor investitori.

Mai mult decît atît, noi propunem un mecanism inedit pentru Republica Moldova, dar care se regăsește în practica altor țări, care ar permite să implementăm eficient prevederea din legislația actuală, care introduce un anumit element, care stipulează că nu pot fi făcute plăți pînă nu se înregistrează contractul. Noi propunem să se meargă mai departe și să stipulăm că nu pot fi plătite integral toate sumele atîta timp cît nu a fost ridicată construcția.

De aceea, în conformitate cu proiectul, se propune ca o sumă de 5% să fie plătită la momentul în care acest contract a fost înregistrat, urmînd ca pe măsură ce se ridică construcția să fie plătite 35% cînd a fost construită temelia, a fost turnată temelia, cum se spune, 70% cînd au fost ridicați pereții ș.a.m.d.

Un alt element, asupra căruia, în mod special, am vrut să atrag atenția dumneavoastră, ține de expunerea într-o redacție nouă a cărții moștenirea. Se propun modificări substanțiale, una dintre care, în mod special, vreau s-o menționez ține de schimbarea condițiilor de dobîndire a moștenirii.

În conformitate cu legislația în vigoare, dreptul de a moșteni îl are persoana care, în termenul stabilit de lege, șase luni, și-a manifestat în mod expres voința de a dobîndi moștenirea. Aceasta duce în foarte multe cazuri la litigii în legătură cu faptul că se omite de multe ori din neștiință acest termen de șase luni și în practica judiciară numărul de cazuri în care se cere repunerea în termenul de acceptare a moștenirii este semnificativ.

Noi propunem să fie preluat conceptul german, conform căruia calitatea de moștenitor se dobîndește în temeiul legii. Dar pentru a păstra dreptul persoanei de a dispune asupra faptului, dacă dorește sau nu să accepte moștenirea, se acordă un termen de trei luni de la momentul în care persoana a fost notificată în interiorul căruia persoana poate să renunțe la moștenire.

Altfel spus, pentru a deveni moștenitor noua lege propune nu persoana să declare în mod expres, ci să dobândească în temeiul legii și doar să renunțe atunci când o să dorească.

Eu mulțumesc pentru atenție și sîntem gata să răspundem la întrebările dumneavoastră. Inclusiv am invitat un membru care în mod special a lucrat asupra Codului, domnul Octavian Cazac, doctor în drept conferențiar la Universitatea de Stat din Moldova.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule Eșanu.

Și în continuare, dragi colegi, dacă sînt întrebări, rog frumos să vă expuneți.

Și prima intervenție din partea domnului Ghimpu.

Vă rog frumos.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumesc.

E lucru mare făcut, de mult trebuia sigur că ajustat, îmbunătățit acest cod, numai că, iată, nu înțeleg denumirea dată „Modernizarea Codului civil”. Să înțeleg că nu s-a modernizat Republica Moldova pentru că nu s-a modernizat Codul civil și de aceea îi dăm titlul de „modernizare” ca să aducem, în sfîrșit, viață bună pe acest pămînt?

Sau cum, ce înseamnă modernizare? Poate ajustare la normele și standardele europene sau mai știu eu? Dar modernizarea unui cod, asta cum a-i moderniza un „lisapet”, cum zic moldovenii.

Domnul Nicolae Eșanu:

Eu am explicat în unele comisii opțiunea de a alege această denumire, asupra căreia noi nu insistăm.

După cum am spus, acest proiect vine cu un mecanism, pe care, cu părere de rău, nu-l au foarte multe legi și anume cu reglementări pentru tranziția de la legislația în vigoare și noile reglementări.

Sînt un număr foarte mare de norme de punere în aplicare și iată în aceste norme era necesar să se facă referință la această lege. În măsura în care legea nu are nici număr, am avut nevoie de un titlu prin care să permită să identificăm această ... Pentru că dacă ar fi fost numit cum noi tradițional ... Pentru că pe toată perioada în care noi am lucrat, proiectul a avut denumirea Legea cu privire la modificarea și completarea Codului civil și a altor acte legislative.

Problema constă în aceea că noi avem și alte legi. Și deci în măsura în care în această lege se va face referință la o asemenea lege cu asemenea ... o

să apară întrebarea: la ce lege se face referință? Dar, desigur că, în discuții noi putem să scriem și o altă denumire, eventual putem chiar în măsura în care în Parlament se atribuie un număr al legii, putem scrie și numărul legii.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ghimpu,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare?

Domnul Mihai Ghimpu:

Precizare. În procente în cât s-a modificat Codul civil?

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu am calculat exact procentele, dar cred că nimeni n-o să conteste că putem să spunem că codul respectiv este mai degrabă un nou Cod civil. De ce noi am ales să nu adoptăm un nou cod?

Domnul Mihai Ghimpu:

Am înțeles.

Mersi.

Și a doua întrebare. Ce ține de moștenitori, gradul rămîne același în cazul în care nu sînt prevăzuți se duce la stat sau să cătăm altă rudă la care să treacă moștenirea?

Domnul Nicola Eșanu:

Dacă putem identifica un alt loc, noi foarte atent ...

Domnul Mihai Ghimpu:

Cum prevede proiectul actual? Cum prevede?

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu am găsit nici o legislație care să nu aibă această opțiune să treacă la autorități fie centrale, fie locale. Dar dacă o să vă uitați la reglementarea cu privire la cercul moștenitorilor, noi l-am extins foarte mult acest cerc. Deci scopul nostru a fost ca să asigurăm că moștenirea o să treacă la o persoană chiar și cu un grad foarte îndepărtat de rudenie. Și din această perspectivă, cazurile în care bunurile ori moștenirea va trece la stat, o să fie mult mai puține din momentul în care o să fie adoptat acest ...

Domnul Mihai Ghimpu:

Eu cred că-i corect să fie gradul de rudenie și, final, altă rudă, dar n-are ce căuta statul aici, fiindcă statul nu are nimic cu treaba, cu averea unui cetățean.

Domnul Nicolae Eșanu:

Vă asigur că toate rudele pe care noi am, putem identifica, noi acolo le-am scris.

Domnul Mihai Ghimpu:

Bine. Eu am să...

Domnul Nicolae Eșanu:

... să nu mai...

Domnul Mihai Ghimpu:

... verific articolul și o să vorbim...

Domnul Nicolae Eșanu:

Da, sigur...

Domnul Mihai Ghimpu:

... pentru lectura a doua.

Mersi mult.

Domnul Nicolae Eșanu:

Deci în măsura în care este necesar ca să mai includem pe cineva astfel încât să nu se ducă la stat, noi examinăm și sîntem de acord cu această soluție.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

În continuare – domnul Carp.

Vă rugăm frumos.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Eșanu,

Dumneavoastră aici propuneți și completarea cu o nouă secțiune – Secțiunea 1¹, noi vorbim de articolul 31³, da, în care indicați aici respectul datorat față de ființa umană și drepturile interne și avem aici articolul 31⁵ „Dreptul la propria imagine”.

Domnul Nicolae Eșanu:

Da.

Domnul Lilian Carp:

Și în acest context, deci noi, alineatul (1) prevede sau sună altfel în acest mod, „dacă altceva, da, nu este prevăzut de lege, în exercitarea dreptului la propria imagine, persoana poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri.”

Și dacă noi mai facem trimitere și la alte articole precum este 31⁶ „Atingeri aduse vieții private” și avem litera f) care spune că „difuzarea de știri, debateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără consimțământul persoanei în cauză”.

Acum spuneți-mi, vă rog, noi avem un politician, da, care el este implicat prin diferite rapoarte, raportul Kroll-1, Kroll-2, este implicat în, este demonstrat că este implicat în hoția secolului – furtul miliardului, și aici vorbim de Șor, și dacă noi votăm în asemenea lectură ... el poate să ceară, omul, interzicerea ca să fie difuzate imagini cu persoana sa deci din cauză că nu este o decizie, o hotărâre definitivă a justiției, deci el mai departe poate să ceară ca să nu fie folosită imaginea lui publică.

Domnul Nicolae Eșanu:

Dacă îmi permiteți. Deci în raportul Kroll nu este imaginea nimănui. În raportul Kroll, eventual, poate să fie numele unei persoane și deci din această perspectivă, articolul 31⁵ nu este aplicabil.

Dar, în același timp, vă atrag atenția că noi chiar în articol am început, se stabilește principiul că natural, firesc, așa spune, fiecare are dreptul la propria imagine, dar în măsura în care legiuitorul va considera că poate fi folosită imaginea unei persoane, ea o să poată fi făcută.

Și eu aici v-aș face referință și la articolul 31⁸ care prevede în mod expres prezumții legale de consimțământ. Vă asigur eu că autorii foarte atent au analizat legislația altor state, tratatele internaționale, astfel încât să asigurăm reglementări care, pe de o parte, să asigure protecția drepturilor persoanei, iar, pe de altă parte, să asigure posibilitatea societății să reglementeze relațiile sociale în conformitate cu interesul comun.

Altfel spus, Codul civil n-o să excludă posibilitatea că în măsura în care pentru anumite situații în cazul dosarelor penale, reglementări a statutelor politicienilor, deputaților în Parlament, mai știu eu, altceva, să instituie reglementări speciale, ele o să poată fi instituite fără ca acesta să fie cumva considerat contrar Codului civil. Noi doar aici stabilim regula generală pentru persoanele obișnuite.

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Carp,

Vă rog frumos, dacă aveți a doua întrebare sau precizare.

Domnul Lilian Carp:

A doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Uitați-vă, nu, eu, dacă vorbim de precizare, oricum o să apară anumite probleme, o să vedeți, băieții aceștia șmecheri care-s implicați în anumite hoții și o să spună că atîta timp cît nu există o hotărîre definitivă, nu aveți dreptul să folosiți imaginea mea fără consimțămîntul meu. O să vedeți că asta noi trăim în Republica Moldova și ne ia tot timpul.

Acum despre atingerea vieții aduse private, noi litera, articolul 31⁶ litera d), da, noi, deci ea sună în felul următor: „difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără consimțămîntul celui care îl ocupă în mod legal”.

Deci noi cunoaștem că mai multă lume își pune astăzi, își instalează... camere de luat vederi, da, pentru a-și putea securiza spațiul. De multe ori se întîmplă că hoțul intră în spațiul privat și atunci această imagine pînă la urmă, își are proprietarul. Deci eu, ca proprietar, am această imagine că cineva a făcut o infracțiune în proprietatea mea. Deci pentru a putea folosi aceste imagini ca probă trebuie să am ce, consimțămîntul hoțului că a intrat în proprietatea mea privată?

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu...

Domnul Lilian Carp:

Păi, așa eu înțeleg, difuzarea de imagini care prezintă interioare a unui spațiu privat, fără consimțămîntul celui care îl ocupă.

Domnul Nicolae Eșanu:

În mod legal, adică nu hoțul, dumneavoastră o să decideți. Deci dumneavoastră sînteți. Hoțul nu ocupă în mod legal spațiul respectiv privat. Deci în cazul de față vi se protejează dreptul dumneavoastră să nu poată hoțul să difuzeze imaginile pe care, eventual, le-a captat în spațiul dumneavoastră, fiindcă eu vă asigur că normele, noi sîntem, nu insistăm, pentru că acestea sînt norme care țin de drepturile omului, ele nu sînt atît de specifice Codului civil.

Noi, după mari ezitări, le-am inclus aici, pentru că noi am discutat și la etapa cînd în 2002 a fost adoptat Codul civil, în măsura în care o să considerați că normele sînt excesive, aici noi sîntem gata să discutăm pentru lectura a doua. Doar că vă atrag atenția că dreptul la viața privată este un drept fundamental garantat de articolul 8 din convenție.

Deci chiar și în lipsa reglementărilor din Codul civil al Republicii Moldova în măsura în care legislația națională n-o să aibă reguli prin care s-ar împiedica ingerința în viața privată a persoanelor, noi o să fim condamnați pentru că nu respectăm convenția, în cazul de față europeană, sau alte tratate internaționale.

Domnul Lilian Carp:

Bun. Precizare. Deci dar camerele de la bord ele doar filmează, propriu-zis, circuitul rutier, deci ele se află în mașina mea care-i proprietate privată, dar filmează ceea ce nu este în proprietate privată. În acest caz cum?

Domnul Nicolae Eșanu:

Norma, reguli tot sînt, dar norma dumneavoastră nu este aplicabilă, fiindcă aici ne referim la imagini din spațiul privat și e un regim. Normele, regulile cu privire din spațiul public este alt regim. Dar totuna există reglementări cu privire la folosirea imaginilor, inclusiv și în spațiul public.

Și, apropo, dacă o să citiți, eu acum nu-mi amintesc articolul, tot aici este prevăzut expres consimțămîntul că dacă s-a filmat în spațiul public o mulțime nimeni nu poate împiedica să fie folosite aceste imagini. Acest lucru este expres stipulat în proiect.

Domnul Lilian Carp:

Bun. Eu cred că e altceva, dar, mă rog.

Mersi mult de răspuns.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Așa cum a menționat și domnul Eșanu, în sală îl avem și pe domnul Cazacu, care a avut...

Bună ziua, domnule Cazacu, și bine ați venit în Parlamentul Republicii Moldova.

Dacă dumneavoastră vreți să interveniți pe undeva, considerați că este cazul să dați mai multe informații sau anumite clarificări, doar apăsați microfonul, tehnicienii o să vadă și atunci puteți să interveniți.

Pînă acum dacă aveți ceva. Nu?

Vă mulțumim frumos.

Sau dumneavoastră, domnule Eșanu, puteți oricînd să faceți referință pentru informație suplimentară.

Domnule Bolea,

Vă rog frumos, intervențiile dumneavoastră.

Poftiți.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Eșanu,

Dumneavoastră ați vorbit despre faptul că asupra acestei Legi privind modernizarea Codului civil s-a lucrat în grup aproape 4 ani de zile. Se vede rodul muncii grupului de lucru, dar părerea mea este că odată ce va fi adoptat acest act și odată ce va fi implementat noi nu vom avea modernizarea sau evoluție, da, în sensul dat, dar vom aduce haos în sistem.

Și am să explic de ce. Sînt foarte multe lucruri la care societatea, cetățenii, acei care, liberii profesioniști, avocații, juriștii nu sînt gata, ați adus unele lucruri legate de moștenire, de dobîndire a dreptului de proprietate ș.a.m.d., de dreptul la viața privată, ceea ce a spus și colegul, sînt foarte multe lucruri care sînt, n-aș spune că sînt noi, dar sînt formulate în așa sens că cetățenii noștri și acei care vor trebui să aplice legea, o să aibă multe bătăi de cap.

Eu mă uit la finele... ultimul articol, da, prin care, odată cu adoptarea legii, vor fi abrogate: Legea cu privire la gaj, Legea cu privire la leasing, Legea cu privire la ipotecă, Legea cu privire la un articol din Legea cu privire la notariat, Legea cu privire la arendă în agricultură, o lege care a fost adoptată în 2016 la care noi am spus că nu are sens această lege, Legea privind drepturile consumatorului la încheierea contractelor. Deci sînt niște domenii care pot, într-o oarecare măsură, să paralizeze activitatea economică a agenților economici, a persoanelor fizice de la noi din țară.

Cum argumentați dumneavoastră necesitatea implementării acum, în grabă, a acestei legi, fără a o supune unor... largi dezbateri în societate?

Domnul Nicolae Eșanu:

Mulțumim pentru întrebare.

Sigur că ar fi o catastrofă, dacă ceea ce ați spus dumneavoastră acum, ar fi măcar parțial adevărat.

Deci în partea ce ține de faptul... se face un haos cu privire la abrogarea acelei legi. În privința leasingului, în privința ipotecii, în privința gajului nu se schimbă regimul juridic. Se exclud doar paralelisme. Pentru că noi astăzi avem Legea cu privire la gaj, spre exemplu, și avem reglementările din Codul civil cu privire la gaj. Acum Legea cu privire la gaj se implementează în Codul civil, nimic altceva.

Deci din această perspectivă, noi nu putem vorbi despre faptul că în acest domeniu se schimbă, pentru că și pot să vă aduc un răspuns pe care l-am avut cu Banca Mondială că cineva care a citit nu foarte atent legea, a scris la Banca Mondială că noi, prin acest amendament la Codul civil, înlăturăm amendamentele care au fost făcute în 2014 la Legea gajului printr-un proiect susținut de Banca Mondială.

Am avut o întâlnire personală cu toți experții de la banca respectivă. Apropo, și domnul Cazac a fost, care a recunoscut că nu se schimbă absolut nimic.

Cu părere de rău, ei au fost dezinformați de cei care citesc foarte superficial textele de legi și s-a pornit de la aparență. Este lege, dispare legea și vine Codul civil. Asta înseamnă că nu se păstrează, nu. În momentul în care s-a lucrat, expres s-a menționat, se păstrează ceea ce este în lege.

La fel și cu leasingul. Pur și simplu, noi aici implementăm un deziderat, pe care sper că o să-l atingem. Paralelisme în legislație este o catastrofă. În măsura în care noi avem Legea cu privire la gaj și avem reglementări cu privire la gaj în Codul civil, apare problema – care trebuie să fie aplicate. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Dar de ce trebuie să fie? Pentru că lege specială nu este Legea cu privire la gaj. Și, apropo, una din modificările, care este făcută în Cod, este de a reglementa în expres ce înseamnă lege specială.

Lege specială asta înseamnă normă specială. Deci asta înseamnă că o lege specială poate să fie în Codul civil și o lege generală poate să fie în Legea gajului, deci este o problemă extraordinar de complicată.

Din această perspectivă, la momentul când am inițiat elaborarea Codului civil, am discutat cu foarte multă lume... apropo, discuția chiar ieri sau astăzi Facebook mi-a reamintit... uitați-vă referință transmisă în Internet a dezbaterilor publice la care noi am avut 3 dezbateri publice cu privire la acest proiect, cu toată lumea care a dorit să fie prezentă. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Posibil.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnul Nicolae Eșanu:

Dacă îmi permiteți, să finalizez ideea.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă rog frumos.

Domnul Nicolae Eșanu:

Și noi am pus în fața autorităților problema: ce facem, abrogăm legile speciale și păstrăm reglementările din Codul civil când erau paralelisme sau invers? Și am luat decizii în dependență de opinia care a fost exprimată.

Aici o să vedeți că s-a inclus în Codul civil în partea ce ține de societăți, spre exemplu, s-a decis din Codul civil se exclud reglementările cu privire la societatea pe acțiuni... societatea cu răspundere limitată și rămân legile cu privire la, respectiv, societatea pe acțiuni și societatea cu răspundere limitată. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Vă rugăm frumos să...

Domnul Nicolae Eșanu:

Pentru că pornind de la conceptele juridice care sînt...

Am spus: s-a făcut o analiză...

Domnul Andrian Candu:

Domnule Eșanu,

Vă rog frumos.

Domnule Bolea,

Noi avem o procedură: vă dau cuvîntul, puneți întrebarea, autorul sau raportorul răspunde. Nu se discută încontinuu, fără a porni microfoanele și a avea anumită disciplină.

Vă rog frumos, a doua întrebare sau precizare, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Precizare.

Domnule Eșanu,

Iată acum dumneavoastră ați spus că... atunci cînd este vorba de societățile pe acțiuni sau societățile... ONG-uri, da, noi nu demult s-a adoptat Legea organizațiilor necomerciale... noi procedăm și vor exista legile speciale, dar cînd este vorba de așa legi care reglementează... domeniul economic, domnule Eșanu, noi o să facem un haos în domeniul economic, cum s-a făcut, bunăoară, cu domeniul de insolvabilitate, cînd s-a trecut de la Curțile de Apel în primele instanțe examinarea acestor dosare, nu s-au pregătit judecătorii pînă în prezent să examineze dosarele acestea, dar acolo sînt foarte multe interese economice.

Noi acum „umblăm” la Legea notariatului, la Legea gajului, la alte legi. Apropo, dumneavoastră ați vorbit despre... contractele acestea de investiții în construcția unor imobile, schimbați paradigma.

Spuneți, vă rog, iată contractul care dumneavoastră spuneți că îl considerăm deja contract de vânzare-cumpărare a unui bun imobil care încă nu este construit, unui bun viitor. El o să fie pasibil să fie dat în gaj, ceea ce nu există în natură?

Domnule Eșanu,

Eu încă o dată spun: în cazul respectiv, trebuia să fie o discuție largă în timp cu foarte multe persoane care sînt interesate în societate, cu mediul academic inclusiv, cu juriștii, cu notarii, cu avocații, cu... nu știu, persoanele care se ocupă de... inclusiv de audit, cu contabilii, cu foarte, foarte, foarte multe persoane, inclusiv cu patronatele, ceea ce nu s-a făcut.

Și astăzi dumneavoastră vreți să spuneți că: uite, reglementările din Legea gajului. Dar noi toate reglementările din Legea gajului le vedem aici în proiectul dat? Nu toate. Dar din Legea cu privire la ipotecă, dar din celelalte legi cu privire la arendă în agricultură?

Noi pînă în ziua de astăzi nu putem, după 20 și ceva de ani, după ce a fost implementată așa-numită reforma „mormînt pămînt” noi, pînă în prezent, nu putem să găsim un mecanism prin care să le dăm posibilitate cetățenilor care lucrează în agricultură să consolideze pămînturile, este foarte anevoios.

Iar, prin proiectul respectiv, dumneavoastră faceți asta imposibil.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Domnul Vasile Bolea:

Acum a doua...

Domnul Andrian Candu:

Vă atrag atenția că 2 minute au expirat, inclusiv din a doua întrebare.

De aceea vă mai ofer doar o singură minută pentru precizare sau, dacă reușiți, a doua întrebare în 30 de secunde.

Domnul Vasile Bolea:

A doua întrebare referitor la punctul 145 la articolul 268 la „Termenele speciale de prescripție extinctivă”. Am văzut că și aici ați „umblat” și foarte urît.

Deci la alineatul (2) „Se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind drepturile reale care nu sînt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sînt supuse altui termen de prescripție”.

Eu să înțeleg că termenul de prescripție de la 3 ani, noi îl majorăm la 10 ani?

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, nu.

Domnul Vasile Bolea:

Sau dacă puteți... concretizați în sensul dat, ce ați avut în vedere, că nu am înțeles.

Domnul Nicolae Eșanu:

Termenul de prescripție general cum a fost de 3 ani, așa și rămîne. Deci, prin acest proiect, nu se modifică, doar că termenul de 10 ani, la care dumneavoastră faceți referință, este un termen special aplicat pentru cazurile cînd sînt stipulate acolo. Păi, este stipulat articolul...

Eu acum... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Cît?

145.

A punctul 145? Că eu mă uit... acuș. Deci drepturile reale care nu sînt declarate prin lege imprescriptibile, noi nu avem așa lege care să le declare imprescriptibile, dar noi am pus-o.

Ce înseamnă drept real? Sînt drepturile de superficie, drepturile de servitute, drepturile de... dreptul de proprietate inclusiv este un drept real, deci lista drepturilor reale o găsiți în Codul civil care conține o listă exhaustivă de drepturi reale. Toate aceste drepturi, în măsura în care nu există reglementări speciale se prescriu în termen de 10 ani, în rest, se aplică termenul de 3 ani.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc foarte mult.

În continuare, am să-i ofer cuvîntul domnului Lebedinschi.

Vă rog frumos.

Domnul Nicolae Eșanu:

... termenul este general de prescripție de 3 ani.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

Domnul Nicolae Eșanu:

... termenul este...

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc.

Domnule Lebedinschi,

Vă rog frumos, poftiți.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Bună ziua.

Domnule Eșanu,

E bine că ați purces la modificarea Codului civil. Dumneavoastră ați încercat să-i lămuriți domnului Ghimpu, de ce totuși nu ați mers la adoptarea unui nou Cod civil... nou, dar, probabil că o să vă expuneți pînă la urmă gîndul din care considerent.

Domnul Nicolae Eșanu:

Bine.

Domnul Adrian Lebedinski:

M-ar interesa mai mult, cum credeți dumneavoastră trecerea de la sistemul de moștenire francez la cel german pentru Republica Moldova el este optimal acum? Atunci cînd noi, o parte bună din cetățeni sînt plecați după hotare, o parte bună noi nu știm unde se află în general (multe rude și le-au pierdut) și cum va putea o persoană să intre în proprietate, dacă noi nu-l putem înștiința?

Domnul Nicolae Eșanu:

Mulțumim.

Dacă îmi permiteți să finalizez gîndul: de ce am optat...pentru că, de fapt, era mai simplă opțiunea să scriem un nou Cod civil decît să modificăm codul în vigoare, doar că noi am hotărît să încercăm să punem bazele unei tradiții pe care o au statele, în special, occidentale conform căreia, adică tradiției, actele de o importanță deosebită, chiar dacă sînt modificate substanțial, pentru a asigura continuitatea, se păstrează varianta inițială.

Exemplu poate fi adus Codul civil al lui Napoleon, unde, spre exemplu, dacă cineva o să citească obligațiile cum sînt reglementate acum în cod, o să spună ca acesta nu e Codul civil al lui Napoleon, dar totuși s-a optat pentru aceea ca să fie păstrat Codul din 1804. Deci asta este soluția. Un Cod civil nou era mult mai simplu de scris, inclusiv prin perspectiva că nu avea să vedeți toate aceste amendamente care acum doar le vedeți, dar dacă ele avea să fie un text continuu, nu avea să vă uitați la ele.

În ceea ce privește schimbarea conceptului de moștenire: dacă noi urmărim scopul să protejăm dreptul persoanei de a dobîndi moștenirea, în condițiile pe care le-ați menționat dumneavoastră, este imperativ necesar de a face această modificare. Deoarece prin acest amendament se permite valorificarea persoanelor care nu au putut în termen de 6 luni să-și dobîndească moștenirea.

Persoanele care sînt prezente vor putea în conformitate cu mecanismul care este în lege, în acest proiect, să-și valorifice dreptul său asupra cotei părți care îi revine din moștenire. Altfel, noi nu putem porni de la prezumția că pentru că nu-l găsim pe un alt moștenitor să-i dăm totul unuia dintre moștenitori. Desigur, asta poate fi o opțiune, dar mie mi se pare că este cea mai proastă opțiune, pentru că dacă o să întrebăm cetățeanul ce vrea el – să fie lipsit de posibilitatea de a moșteni sau să-i dăm totuși o șansă să moștenească. Eu am impresia că foarte puțini o să răspundă că „Lipsiți-mă de șansă, eu nu am nici o pretenție”.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Adrian Lebedinski:

Precizare.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Lebedinschi,

Vă rog frumos, precizare sau a doua întrebare.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Domnule Eșanu,

Eu înțeleg poziția dumneavoastră din care considerent dumneavoastră vreți să faceți, dar eu am și alt aspect. Jumătate de an, dacă o persoană, o rudă apropiată nu ține legătură și nu știe că ruda lui a decedat, de ce credeți dumneavoastră că el ar putea să pretindă la bunurile acestei persoane? El a uitat de această persoană, el nu se interesează de soarta lui, el nu se interesează ce s-a întâmplat cu el. Și mai mult ca atât, el pentru ca să între... conform actual, el poate prin poștă să transmită o cerere la notar „Solicit să fiu inclus în lista moștenitorilor” și atât. Dar dacă el jumătate de an nu s-a interesat sau bine, s-a întâmplat ceva cu acea persoană, el are dreptul prin instanță de judecată să restabilească termenul. Nu-l lezează nimeni de acest drept. Pur și simplu, noi îi permitem acelei persoane care se află nemijlocit în legătură cu defunctul să poată să gestioneze mai departe bunul și nu doar în partea pe care el preconizează.

Să presupunem că a moștenit un imobil și peste 5 ani, 10 ani de zile, după ce el a făcut o reparație bună, apare un alt moștenitor și spune „Bine că mi-ai făcut reparație, asta-i partea mea”. Dar trebuie să recunoaștem că majoritatea persoanelor care investesc nu păstrează toate bonurile de plată, el nu o să poată să demonstreze... eu am înțeles ce vreți să spuneți dumneavoastră că, ulterior, poate să solicite aceste cheltuieli, dar, în primul rînd, ele au fost făcute fără acceptul acestui potențial moștenitor, dar poate și nici nu știe nimeni.

Nouă ni se exclude și posibilitatea că sînt copii făcuți în afara căsătoriei, despre care nu se știe existența lor, dar el, după deces... noi avem astfel de cazuri cînd ei apar, dar, în cazul dat, dumneavoastră dați posibilitatea peste 10, peste 20 de ani să apară și să spună „Bună ziua, asta e averea mea”. Cît de bine a fost îmbunătățit acest bun... care este... doar aceasta se referă și la întreprinderi, ei devin și moștenitori ai cotei-părți în anumite instituții, în anumite întreprinderi, respectiv, persoana nu poate să gestioneze această afacere.

Domnul Nicolae Eșanu:

Nu, persoana poate să gestioneze... propune soluții pentru administrarea moștenirii, deci din această perspectivă nu puteți să vă puneți întrebări. Subiectul pe care l-ați invocat dumneavoastră și argumentele pe care le invocați acum sînt argumente care au fost discutate foarte serios în cadrul grupului de lucru.

Și, apropo, să răspund o parte la sugestia domnului Bolea, că ați făcut referință să participe notari, să participe avocați, judecători – vreau să vă

asigur că au participat. Noi am solicitat... păi, Uniunea Avocaților a delegat anumite persoane, dar toate persoanele interesate au avut posibilitatea să participe la ședințe și ei participau.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnul Nicolae Eșanu:

Într-un final, analizând plusurile și minusurile, noi am considerat că modelul german, în condițiile actuale este cel mai recomandat. Dar, sigur, nimeni nu o să poată niciodată să demonstreze că un model este doar acel care are dreptul la viață. Ambele au dreptul la viață.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Numai puțin.

Domnule președinte Voronin,

Numai puțin.

Înainte de a vă da posibilitatea să puneți a doua întrebare, de procedură, vă rog frumos, domnule Voronin, poftiți.

Domnul Vladimir Voronin:

Eu observ că toate întrebările au caracter meschin. Oamenii au acaparat ceva și se gândesc cum să transmită mai departe.

Propun să folosim articolul 108.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Eu înțeleg că vreți să încheiați poate dezbaterea, dar că aduc aminte că este Codul civil – asta e a doua Constituție.

Și mai mult ca atât, domnule președinte Voronin, o singură persoană a mai rămas în listă. Să-i dăm posibilitatea să pună și acea persoană, după domnul Lebedinschi și se încheie de la sine, natural.

Vă rog frumos, haideți să fim foarte atenți cu exprimările.

Domnule Lebedinschi,

Vă rog frumos, a doua întrebare.

Poftiți.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Dumnezeu cu dînsul. (*Rîde.*)

Domnul Andrian Candu:

Cu cine Dumnezeu, cu domnul Eșanu, cu codul, cu...?

Domnul Adrian Lebedinski:

Nu, cu domnul care nu-și poate ține limba după dinți.

Domnul Andrian Candu:

Bine. Vă rog frumos, a doua întrebare.

Domnul Adrian Lebedinski:

Bine. (*Rîsete în sală.*)

Domnule Eșanu,

Bine, totuși dumneavoastră, împreună cu specialiștii, ați ajuns la această concluzie că, în cazul dat, va fi mai bine pentru Republica Moldova, dar dați să revenim înapoi.

Nouă ne-a ocupat circa 20 de ani ca să acomodăm cetățenii că el trebuie să-și solicite dreptul de proprietate timp de jumătate de an, acum noi o să facem, într-adevăr, un haos în acest domeniu, doar din simplul considerent că noi am vrea să dăm unele drepturi la unele persoane care... pentru ce le trebuiesc, dacă nu le-au solicitat în termenul respectiv – asta ca un fel de explicație.

Dar aș vrea totuși să concretizăm ceea ce este legat de bunul viitor cu încheierea contractelor de investiții. Dacă, totuși, agentul economic nu și-a exercitat obligațiunile și nu a investit toți banii în această construcție sau au fost cheltuielile excesive, atunci această persoană urmează, totuși, să ... la darea în exploatare se stabilesc careva deficiențe în clădire, această persoană, proprietarul nou, urmează să investească noi bani pentru reparație pentru acoperiș, pentru ascensor, pentru, nu știu, a mai uitat ceva să facă, sau nu?

Domnul Nicolae Eșanu:

Dacă îmi permiteți. Sigur că eu aș putea multe informații... Dacă o să vă uitați în Codul civil, adoptat în anul 2002, conceptul acesta german el este. El este acolo. Pur și simplu lumea nu-l vedea acolo și noi l-am exclus în anul 2008 pentru a nu crea haos, cum ați spus dumneavoastră.

În ceea ce privește întrebarea dumneavoastră. Prin amendamentele pe care noi le propunem aici noi nu reglementăm la acest moment în acest loc relațiile dintre persoana care a investit banii și cel care construiește, rămân reguli generale. Aici nu trebuie de schimbat, sînt reguli generale cu privire la obligații.

Și de aceea eu pot să vă răspund la întrebare, dar de acest capitol în ceea ce ține contractul de investiții ca contractul de cumpărare a bunului viitor nu se schimbă nimic, pur și simplu se schimbă regimul juridic al bunului care a fost construit și relația mai degrabă dintre investitor și creditorii constructorilor, adică dintre ei.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos.

Și ultima intervenție – domnul Cernat.

Vă rog frumos.

Domnul Vladimir Cernat:

Da. Mersi, domnule Președinte.

Domnule Eșanu,

Evident chiar în titularul legii vedem că proiectul a venit întru modernizarea Codului civil, deci trebuie să aducem o claritate și să fie pe înțelesul tuturor, mai ales că și domnul Președinte a menționat că este a doua Constituție.

Dacă ne uităm la articolul 31⁶ litera d) „Atingeri aduse vieții private”. Litera d). Da, ne uităm: „Difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat”. Nu este clar. Poate ar fi mai corect „prezintă aspecte interioare” ori „prezintă date interioare”. Rămîne loc de interpretare, nu este o claritate, nu este scris expres care ar fi definiția și posibilitățile de aplicare a acestei legi.

Domnul Nicolae Eșanu:

Sigur că pentru lectura a doua unde o să fie necesare clarificări, ele o să fie aduse. Vă atrag atenția că noi deseori preluăm textele din legislația României, unde limbajul juridic este puțin diferit de ... Dar sigur că noi o să asigurăm pentru toată lumea. Deci dacă o să invoce că nu este clar, pentru noi este clar că este o problemă, chiar dacă nouă ni se pare că acolo este clar.

Deci în lectura a doua noi toate acele norme care au să trezească dubii o să le ajustăm astfel încît să excludem orice dubii de interpretare. Pentru că scopul nostru a fost să adoptăm norme care să nu trezească probleme.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu mai sînt întrebări la autor.

Numai puțin.

Vă mulțumim frumos, domnule Eșanu.

Mulțumim frumos.

Transmiteți, vă rugăm frumos, tuturor aprecieri și celor care au lucrat la elaborarea modificărilor de cod.

Mulțumim frumos, domnule Cazac.

Succese în activitatea pe care o desfășurați, transmiteți și colegilor, la fel, mulțumirile și aprecierile noastre.

Invit la tribuna principală pe doamna Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități.

Înainte, însă, de a prezenta raportul comisiei... A. OK.

Poftiți.

Vă rugăm frumos, doamnă Apolschii.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Comisia a examinat proiectul Legii privind modernizarea Codului civil și modificarea, completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă a Guvernului.

Așa cum a menționat și domnul Eșanu, proiectul are drept scop modernizarea dreptului privat, conform ultimelor tendințe europene și internaționale în materie.

Prin modificările propuse urmărește elaborarea legislației civile mai exacte și mai previzibile de a reglementa mai bine drepturile personalității și limitele acestora, de a proteja mai bine valabilitatea contractului, de a responsabiliza administratorii persoanelor juridice de drept privat etc.

Proiectul de lege este însoțit de Declarația de compatibilitate, prezentată de Centrul de armonizare a legislației.

Pentru lectura a doua vor fi examinate amendamentele deputaților, propunerile comisiilor permanente, obiecțiile de ordin tehnico-legislativ a Direcției generale juridice a Secretariatului.

În rezultatul examinării, comisia, cu votul majorității membrilor, propune proiectul de Lege nr. 135 din 27 aprilie 2018 spre examinare și adoptare în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Întrebări în adresa comisiei?

Vă rugăm frumos, domnule Lebedinschi, poftiți.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Doamnă președinte,

De fapt, nu-i întrebare, e o solicitare, dacă e posibil, termenul de depunere a amendamentelor să fie prelungit și să ne stabiliți o dată pînă cînd vor fi. Deoarece e un volum foarte mare. Eu personal două luni de zile de acum încerc să citesc tot acest proiect de lege, l-am primit încă de la domnul Eșanu cînd încă nu era înregistrat. Și să ne stabiliți un termen mai îndelungat în care noi putem să prezentăm amendamentele, cu derogare de la prevederile Regulamentului.

Doamna Raisa Apolschii:

Da. Mulțumesc.

Bine. Noi inițial ne conducem de prevederile Regulamentului, dar sigur că în zece zile nu este real ca să prezinte. Deci eu nu vă pot spune azi, pentru că eu nu pot să-mi asum acest lucru, dar oricum o să ... ținând cont și de volumul, și de complexitatea acestui proiect, eu cred vor fi mai mult decât zece, cred că în jur la o lună, dar asta este o probabilitate așa cât de cât precisă, ca să nu ne agățăm pe urmă de ...

Domnul Andrian Candu:

Totuși e o idee foarte bună, luând în considerare că sîntem la ședința plenului, putem să facem referință ulterior la discuțiile aici, în plen, și la stenogramă și de aceea, poate, ar fi foarte bine, într-adevăr, ca să stabilim un anumit termen pentru amendamentele primite.

Astăzi sîntem în data de 31 mai, practic putem vorbi că e 1 iunie, de aceea, probabil, un trei săptămîni, un 20 de zile, în așa fel încît spre sfîrșitul lunii comisia să primească toate amendamentele.

Doamna Raisa Apolschii:

Da, la sfîrșitul lunii ar fi bine să le avem, pentru ca să reușim iară să le revedem, să le examinăm, să le coordonăm și cu autorii ș.a.m.d., să urmăm procedurile.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt alte întrebări. De procedură s-a clarificat.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Apolschii.

Înainte de a încheia dezbaterile la proiectul nr. 135 din 27 aprilie 2018 avem și o luare de cuvînt. Și-l rog frumos, la tribuna principală îl invităm pe domnul Sergiu Sîrbu cu luare de cuvînt pe marginea acestui proiect de lege.

Vă rugăm frumos.

Poftiți, domnule Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Dragi cetățeni,

Aș vrea, în primul rînd, să felicit Ministerul Justiției și grupul de lucru, creat de acesta, pentru munca de peste patru ani pe marginea acestui proiect de lege de modernizare a Codului civil.

M-a impresionat amploarea cercetării de drept comparat și anume examinarea a peste 15 coduri civile ale altor state și a celor mai noi novații de drept privat.

M-a bucurat nespus de mult incorporarea în dreptul civil național a dispozițiilor din mai multe directive și regulamente ale Uniunii Europene, care ne vor apropia și mai mult de spațiul juridic de drept privat european.

Conștientizăm cu toții, de la mic la mare, că relațiile de drept privat sînt pretutindeni, iar oamenii interacționează zilnic cu acestea.

Dacă aș transmite acest pix domnului Președinte, de exemplu, imediat ne-am antrenat într-o relație de drept civil. Dacă aș împrumuta 15 lei de la domnul vicepreședinte, de exemplu, pentru o cafea, imediat ne-am antrenat într-o relație de drept civil.

Nu mai vorbesc de faptul că fiecare dintre noi cel puțin o dată în viață ne antrenăm în tranzacții de drept privat foarte importante, precum: procurarea sau investiția într-un imobil, contractarea unui credit, încheierea căsătoriei sau desfacerea acesteia, dar nu doresc la nimeni, moștenirea și multitudinea de alte relații economice.

Practica de aplicare a legislației civile din ultimii 15 ani a evocat mai multe puncte slabe: contradicții între normele juridice; existența paralelismelor; reglementarea uneia și aceleași probleme juridice într-o multitudine de acte normative (uneori folosind terminologia diferită și instituite reguli diferite); lipsa reglementării coerente a unor instituții noi apărute în practică cum ar fi: contractul de investiții în construcția locuinței; reglementarea uneori necalitativă manifestată prin lipsă de: rigoare juridică, reguli de joc negîndite, interdicții nejustificate, lipsa protecției persoanelor vulnerabile în raporturile private, în special a consumatorilor și a întreprinderilor mici.

Proiectul de lege merge pe calea corectă în a reduce aceste puncte slabe. După mine, proiectul examinat astăzi are două mari merite. Primul merit este corectarea și perfecționarea instituțiilor juridice existente. Voi enumera doar cîteva, fiindcă ele sînt prea multe.

Înlocuirea contractelor pe investiții cu contractele de vânzare-cumpărare a bunului imobil, care acordă imediat cumpărătorilor dreptul nu doar asupra apartamentului în curs de construcție, ci și asupra cotei de teren și bloc, protejîndu-i de diferite feluri de fraude sau chiar de falimentul firmei de construcții.

Apreciez, în special, regula că plata pentru apartament trebuie să se facă proporțional ridicării construcției și nu totul în avans. Este un risc prea mare care simplii cetățeni nu ar trebui să-l preia de la constructor.

Sporirea încrederii în registrele de stat în care este înregistrat dreptul de proprietate asupra imobilelor, automobilelor sau pachetelor de acțiuni, bunuri care, de regulă, au cea mai mare valoare pentru cetățeanul de rînd, în

particular, se introduce un principiu clar de garantare a drepturilor cumpărătorului de bunuri înregistrate dacă ei erau de bună credință.

Introducerea principiului clasic „superficies solo cedit”, construcția nu este un bun imobil separat, ci este o parte componentă din teren.

Din păcate, numeroase probleme juridice, incertitudini, și mai ales litigii, sînt generate de faptul că terenul are un proprietar, iar construcția de pe el aparține altui proprietar. Această stare juridică nu este normală, iar proiectul oferă soluții pentru a exclude treptat această abordare.

În materie de contracte se introduce regula că dispozițiile din cartea a treia a Codului civil privitoare la conținutul contractelor au caracter dispozitiv.

La fel, se introduce prezumția că dispozițiile celorlalte cărți din Codul civil și ale altor legi civile speciale privitoare la conținutul contractelor au caracter dispozitiv.

Aceasta ar trebui să dea mai multă încredere mediului de afaceri în redactarea contractelor și transmite mesajul că contractul este legea părților și el trebuie respectat așa cum a fost negociat și încheiat. Indirect noi așa protejăm și proprietatea, și interesele legitime dobîndite prin contracte.

Se propune noua Directivă UE 2015/2302 privind pachetele de servicii de călătorii și serviciile de călătorii asociate. Se prevăd drepturi clare și largi pentru călător atunci cînd serviciile de călătorie sînt prestate cu întârziere sau necalitativ.

Ce ține de moștenire, cunoaștem relațiile Republicii Moldova... realitățile Republicii Moldova în sensul mobilității mari ale cetățenilor noștri, fapt ce impune unele ajustări la capitolul stabilirii reședinței obișnuite a defunctului, competența teritorială a notarilor.

În vederea facilitării procedurilor, se propun reglementări noi ce țin de acceptarea tacită a moștenirii, eliminarea unor termene, revizuirea categoriilor de moștenitor și alte modificări importante în beneficiul cetățenilor.

Al doilea merit este viziunea de a prelua instituții complet noi, cum ar fi „Fiducia”, apărută în dreptul anglosaxon sub denumirea de „Trust”, această instituție a ajuns să fie preluată în majoritatea jurisdicțiilor de pe continentul european. Ea face posibilă izolarea unor anumite bunuri de riscuri viitoare ale proprietarilor, cum ar fi sărăcirea sa ori să facă posibilă transmiterea bunurilor de la părinți către copii treptat pe măsura atingerii unei vîrste sau căsătorie.

Sper ca „Fiducia”, de asemenea, să fie activ folosită de mediul de afaceri pentru diverse tranzacții complexe de finanțare și astfel Moldova să fie un model de inovație și creativitate juridică.

În același cont se prevede instituirea contului fiduciar și contului fiduciar de sechestru, care ar permite părților la o tranzacție de vânzare-cumpărare să folosească serviciile notarului ca intermediar al plății și al înregistrării contractului în registrul bunurilor imobile. Aceasta va da o mare încredere celor care cumpără și vând imobile cel mai adesea și cele mai importante tranzacții din viața lor, reglementarea contractelor de servicii de tratament, informații, designer pentru protejarea mai bine a clienților aceste servicii.

Stimați colegi,

Onorat Parlament,

Am speranța că această lege va da un nou suflu dreptului privat și justiției civile în Republica Moldova. Să luăm aminte, elementul constant al dreptului privat este omul pentru care există dreptul, pentru care noi cu dumneavoastră, cu toții, muncim și slujim cu dedicație ca fiind datoria noastră necondiționată.

Să sperăm că practicienii dreptului și întregului sistem de justiție se vor adapta la noile reglementări, iar cetățenii și întreprinderile vor simți că ei au mai multe drepturi și că ele sînt mai bine protejate de către stat.

Fracțiunea Partidului Democrat din Moldova susține acest proiect de importanță deosebită pentru țară și îndeamnă toți colegii să demonstreze că le pasă de oameni, că sîntem profesioniști și să votăm unanim acest proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Și să ne ajute Dreptul civil. *(Aplauze.)*

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte frumos.

Vă mulțumim foarte mult.

Și aici se încheie dezbaterile la proiectul nr. 135 din 27 aprilie 2018.

Vom reveni la procedura de vot la ora 14.00, precum a fost agreat inițial.

Și, dragi colegi,

Vă propun să trecem la următorul subiect de pe ordinea de zi, și anume la subiectul nr. 6, **proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea articolului 32 din Codul transportului feroviar, proiectul nr. 123 din 23 aprilie 2018.**

Îl rugăm foarte mult pe domnul Bucataru, secretar de stat de la Ministerul Economiei și Infrastructurii, să ne prezinte acest proiect de lege de la tribuna principală.

Domnul Serghei Bucataru – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul transporturilor:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați deputați,

Vă prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea articolului 32 din Codul transportului feroviar.

Proiectul menționat are drept scop diminuarea cheltuielilor majore suportate de către Întreprinderea „Calea Ferată din Republica Moldova” și reabilitarea domeniului transport feroviar, perturbarea activității căruia poate avea impact negativ asupra economiei naționale.

În contextul situației financiare precare în care se află CFM, precum și în vederea realizării reformelor demarate în sectorul transportului feroviar, CFM a identificat un număr de stații feroviare care nu sînt implicate în activitatea întreprinderii și din considerentele enunțate activitatea acestora urmează a fi sistată, deoarece întreținerea stațiilor menționate generează cheltuieli considerabile pentru întreprindere.

Avînd în vedere prevederile actuale ale articolului 32 din Codul transportului feroviar, CFM a solicitat de la autoritățile publice locale coordonarea închiderii stațiilor care se află în raza unităților administrativ-teritoriale în cauză și care nu au activitate economică în prezent.

Autoritățile locale frecvent refuză să accepte întreținerea stațiilor sau condiționează acceptul închiderii acestora, fapt ce nu poate fi acceptat de către CFM.

În asemenea situații, considerăm că obligația CFM de a coordona închiderea stațiilor cu autoritățile publice locale este nejustificată și reprezintă o imixtiune a administrației publice locale în activitatea întreprinderii de stat.

Astfel, se încalcă prevederile articolului 20 din Legea nr. 845 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi care stabilește că întreprinderea de stat este persoana juridică și poartă răspundere pentru obligațiile asumate cu întreg patrimoniul lor.

În conformitate cu același articol, autoritățile administrației publice locale și autoritățile administrației publice centrale nu poartă răspundere pentru obligațiile întreprinderii de stat și întreprinderea de stat nu poartă răspundere pentru obligațiile autorităților administrației publice și ale autorităților administrației publice locale.

Respectiv, evidențiem că autoritățile publice locale nu suportă cheltuieli financiare din contul bugetelor locale pentru întreținerea acestor stații.

Prin urmare, lipsește raționamentul să intervină autoritățile locale în activități operaționale ale Căii Ferate din Republica Moldova prin

exprimarea refuzului sau acordului de închidere a stațiilor, generând astfel, în caz de refuz, cheltuieli de aproximativ 20–25 milioane de lei anual.

Este necesar de a menționa că proiectul are drept scop conservarea edificiilor și infrastructurii feroviare din zonă care nu activează în prezent și care nu generează profituri Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Republica Moldova”, însă cu posibilitatea ulterioară de redeschidere a acestora la necesitate sau la solicitarea eventuală a unui agent economic care și-ar manifesta intenția de a desfășura o activitate economică în cadrul stațiilor feroviare.

Proiectul prezentat are ca scop doar închiderea acelor stații feroviare care nu sînt antrenate în activitatea de bază a CFM, și anume încărcarea, descărcarea vagoanelor marfare de-a lungul zecilor de ani.

Accentuăm că proiectul legii în cauză nu prevede suspendarea circulației trenurilor sau interzicerea opririi acestora în punctele de staționare în incinta localităților respective.

Astfel, prevederile proiectului nu se vor răsfrînge asupra activității opririlor pentru trenurile de călători. Deci modificările și completările propuse în proiectul legii nu vor modifica orarele și itinerariile trenurilor de călători.

Totodată, avînd în vedere discuțiile abordate în cadrul ședințelor comisiilor permanente, precum și obiecțiile comunicate asupra alineatului (3²) din proiect, comunicăm că alineatul respectiv a fost inclus în proiect, reieșind din experiența Căii Ferate din Republica Moldova.

Astfel, am avut precedent cînd în urma înregistrării pierderilor de milioane de lei pentru efectuarea rutelor de tren Bălți–Ungheni, spre exemplu, sau Basarabeasca–Etulia, administrația CFM a luat decizia de a suspenda temporar circulația trenurilor în cauză.

În urma suspendării circulației trenurilor menționate, au fost create precedente cînd transportul feroviar a fost unicul transport public în unele localități care erau tranzitate de trenuri de pasageri, iar suspendarea acestora a creat dificultăți și disconfort pentru populația localităților respective.

Deci pentru a evita asemenea situații pentru viitor, se propune ca în cazul în care, eventual, în anumite localități va fi suspendată circulația trenurilor de pasageri ori trenul nu va mai efectua activități de îmbarcare/debarcare a pasagerilor și în localitate nu va fi o altă alternativă de transport, autoritățile publice centrale de specialitate, în comun cu administrația publică locală, conform atribuțiilor stabilite de către Codul transporturilor rutiere, vor fi obligate să întreprindă măsuri în scopul organizării deplasării localnicilor cu transport rutier.

În ceea ce privește cheltuielile pentru stațiile identificate ca fiind neutilizate în procesul tehnologic, consider necesar de a reitera că CFM

înregistrează pierderi de aproximativ 20–25 de milioane de lei anual. Suma respectivă este formată din cheltuieli legate de întreținerea infrastructurii, și anume reparația edificiilor administrative, depozitelor, șinelor, traverselor și tirfoanelor de pe liniile adiacente. De asemenea, servicii comunale, amortizare, salarii și ajutoare materiale pentru angajați, combustibil și deservirea autovehiculelor din garajul stațiilor, servicii și echipamente de telecomunicații, procurarea uneltelor și pieselor de schimb, mobilierului, tehnicii de calcul etc.

Totodată, comunicăm că, în cazul suspendării activității unor stații, se planifică ca angajații întreprinderii să fie transferați la alte stații și filiale ale CFM. Această practică este una deja obișnuită pentru angajații întreprinderii.

Iar în cazul refuzului angajatului de a se transfera la altă stație, se vor întreprinde măsuri după cum prevede legislația muncii.

În acest context și reieșind din raționamentele argumentelor expuse, rog Parlamentul susținerea acestui proiect de lege.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Bucataru.

Și în continuare, întrebări în adresa autorului, raportorului.

Vă rog frumos, prima intervenție – domnul Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Legea-i foarte stranie, având în vedere că când în stat sînt probleme economice, criză economică, statul investește bani în infrastructură ca să creeze posibilitatea de a investi bani... cum s-ar zice, pe infrastructură să crească economia țării, dar aici noi vrem să creștem economia țării nimicind infrastructura ca atare.

Eu înțeleg că... e vorba de conservare, noi am vorbit și la comisie, domnule Bucataru. Dar noi vedem, de exemplu, complexe care le-am avut, unde se creșteau vitele, cum sînt conservate n-a rămas nimic dintr-însele. Iată asta mă tem că o să fie soarta și la aceste stații.

Și deci întrebarea... prima întrebare, totuși, este legată chiar cu legea, cu conținutul legii, este punctul 3² „în cazul lipsei unei alternative de transport”.

Dumneavoastră spuneți de închiderea stațiilor marfare. Dar de ce aici apare, totuși, problema cu pasagerii? Înseamnă că este... o să se răsfrîngă și pe pasageri. Răspundeți, vă rog, la întrebarea aceasta.

Domnul Serghei Bucataru:

Stimate domnule deputat,

De fapt, am menționat în alocuțiunea expusă că sînt două situații distincte. Noi avem... proiectul de lege reglementează două situații distincte, și anume atunci cînd urmează a fi efectuată coordonarea de închidere a stațiilor cu administrația publică locală – asta-i o situație.

Și a doua... al doilea moment, la care se referă legea, este obligația administrației publice centrale și locale de a asigura localitățile cu transport rutier în cazul suspendării circulației trenurilor. Deci suspendarea circulației trenurilor și cu închiderea stațiilor nu are nimic în comun.

La ziua de astăzi, noi avem localități în care avem stații închise, însă suspendarea trenurilor nu este efectuată. Prin urmare, aceste trenuri circulă conform orarelor predefinite cu staționare în localități. Și avem alte situații cînd avem stații, dar nu circulă trenurile. Și atunci de obligația statului este asigurarea localităților și localnicilor din acele localități cu transport rutier ca și un mijloc alternativ de transport.

Domnul Oleg Lipskii:

Domnule Bucataru,

O precizare aici. Eu, totuși, vreau să înțeleg poziția Ministerului Economiei care-l reprezentați dumneavoastră. În mod normal, ministerul trebuie să se gîndească la dezvoltarea economiei în țară. Și pentru ce atunci se nimicește, se închide infrastructura? Ea o să fie nimicită, pînă la sfîrșit, noi asta o înțelegem bine.

Dumneavoastră, dacă o să treacă această lege, peste cîtva timp o să mai... n-o să fie eficientă încă o stație, încă o stație și, pînă la sfîrșit, noi toată Calea Ferată o să închidem în felul acesta?

Domnul Serghei Bucataru:

Dacă îmi permiteți, domnule deputat.

Eu vreau... aș vrea să menționez că de facto aceste stații sînt închise deja de 10–20 de ani, ele nu funcționează.

Deci proiectul de lege vine doar să formalizeze împuternicirile CFM-ului de a închide aceste stații din punct de vedere formal pentru a evita cheltuielile pe care le suportă la ziua de astăzi.

Astăzi administrația CFM-ului este focusată pe două distincții sau două direcții de bază – este atragerea fluxului și majorarea transportului de mărfuri pe Calea Ferată din Republica Moldova. Și al doilea obiectiv – este reducerea cheltuielilor.

Prin urmare, în vederea implementării cu succes a proiectului de reformare a Căii Ferate, noi trebuie să reducem aceste cheltuieli care la ziua de astăzi se reflectă ca fiind ineficiente, deoarece aceste stații, chiar dacă ele

nu sînt funcționabile, chiar dacă nu sînt închise, ele trebuie întreținute și pentru întreținerea acestora se cheltuie bani într-un mod, considerăm noi, ineficient. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Oleg Lipskii:

A doua întrebare, continuînd prima întrebare. Deci dumneavoastră spuneți că o să avem economie, da, o să aibă Calea Ferată economie în jur de 20–25 de milioane. Dar de ce așa diferență – 20–25 de milioane, de unde apare? Asta o întrebare.

Și, cum s-ar zice, mai departe continuînd. Dar cîți bani plătește Calea Ferată anual pentru procentul acela, pentru credit care nu l-a primit deja 3 ani pentru locomotivele... modernizarea locomotivelor? Și nu credeți că asta-i o risipă a banilor, ca atare, banii statului, fiindcă Calea Ferată este o întreprindere de stat. Aici noi economisim, infrastructura o închidem și acolo noi plătim banii pentru nimic, neprimind creditul acela.

Domnul Serghei Bucataru:

Domnule deputat,

Întrebarea aceasta nu ține de proiectul pe care astăzi îl examinăm.

Domnul Oleg Lipskii:

Ea nu ține, dar ține de economia despre care dumneavoastră optați pentru economia resurselor. Noi vorbim despre aceasta. Dacă noi vedem aici să economisiți banii, dar acolo noi risipim banii.

Poate dacă nu risipeam acolo, nu închideam stațiile? Măcar cîteva din ele...

Domnul Serghei Bucataru:

Deci Calea Ferată nu face risipă de bani. Și implementarea Acordului... acordurilor semnate cu BERD și BEI nu ține exclusiv de competența Căii Ferate.

Domnul Oleg Lipskii:

Deci noi mergem pe calea cea mai ușoară... nu luptăm ca să... sau creditul să fie dat, sau să fie deja stopată plata acelor procente, noi mergem pe calea mai ușoară, aici închidem stația.

Domnul Serghei Bucataru:

Noi depunem toate eforturile pentru implementarea acordurilor semnate cu partenerii de dezvoltare.

Domnul Oleg Lipskii:

Dumneavoastră, fiind în Parlament...

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Lipskii,

Domnule Lipskii...

Domnul Oleg Lipskii:

O secundă, vă rog.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Это уже седьмой вопрос.

Domnul Oleg Lipskii:

O precizare.

Domnul Vladimir Vitiuc:

15-я. (*Rumoare în sală.*)

Господин Рейдман!

Пожалуйста, ваш первый вопрос.

Domnul Oleg Lipskii:

Это что такое? Я же не закончил мысль...

Domnul Oleg Reidman:

Да. Господин госсекретарь!

Прежде всего – одно уточнение.

Станции – какой имеют организационно-правовой статус, каков гражданско-правовой статус станций?

Domnul Serghei Bucataru:

Este o entitate a Căii Ferate din Republica Moldova.

Domnul Oleg Reidman:

Ce-i, filiala cu bilanță separată, ce-i asta?

Станции.

Domnul Serghei Bucataru:

Nu, nu este o filială. Este un complex de bunuri patrimonial, ... subordonat anumitor filiale, în dependență de stații.

Domnul Oleg Reidman:

ОК.

Теперь вопрос. Вы прочитали нам тут выдержки – целую, так сказать, часть лекции, – что по обязательствам предприятия органы не отвечают и предприятия не отвечают по обязательствам органов местной власти. (*Rumoare în sală.*)

В этой части – поскольку это инфраструктура – это положение применяется с большими ограничениями. Во-первых, вы закрываете эти станции. Вы людей – в случае если не устроите их за 50 км от дома, и неизвестно, поедут ли они, – вы грузите местные власти этими безработными людьми – значит, есть отношения, вы оставляете станцию без обслуживания той части пути, которая была подведомственна этой станции.

Соответственно обязательства по безопасности населения на этом участке и использование полосы отчуждения и прочих вещей ложится на кого и где его искать?

Поэтому то, что вы хотите позволить себе... Да, конечно, сегодня во взаимоотношениях между Железной дорогой Молдовы и местными властями главный вопрос – нету станций, нету поезда, человек не может сесть, не может уехать, не может приехать. Это на самом деле не главное, потому что платформа остается и остановка может быть – так я понял вчера на комиссии, – а вот все остальное не согласовывать с местными властями – это же инфраструктура! Это не магазин построить, его тоже нужно с местными властями согласовывать, где поставить. А взять закрыть станцию, выкинуть людей на улицу, оставить опасное... ну, это не производство, опасный участок без наблюдения или наблюдение за 150 километров с другой станции – это неправильно, поэтому, на мой взгляд, эти ... не должны быть здесь. Как вы считаете?

Domnul Serghei Bucataru:

Eu pot să vin cu o concretizare că după conservarea acestei stații, ea nu va rămîne fără supraveghere. Oricum persoanele care... angajații CFM-ului, care sînt responsabili de deservirea tronsonului de cale ferată din acest perimetru, vor fi antrenați și la asigurarea integrității acestei stații feroviare, mai mult a depourilor care-s destinate încărcării și descărcării mărfurilor.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Пожалуйста, господин Рейдман, второй вопрос.

Domnul Oleg Reidman:

Уточнение.

Тогда непонятно, что вы экономите. 20-25 миллионов, которые вы затрачиваете на содержание этих станций в год, я так понимаю... Консервирование этих станций – чего-то стоит? Так, чтобы они действительно были законсервированы. Supravegherea asupra имуществу – чего-то стоит? Распространение дополнительной нагрузки на других людей, работников Calea Ferată, для того чтобы они наблюдали за дистанцией этой, и так далее и тому подобное – чего-то стоит?

Сколько же в результате, сколько в результате вы сэкономите?

Domnul Serghei Bucataru:

Stimate domnule deputat,

Astăzi, în conformitate cu prevederile Codului transporturilor feroviare, fiecare stație trebuie să aibă un număr de angajați nu mai puțin de 5. În mediu, numărul angajaților la fiecare stație feroviară este de 7 – 8 persoane. Prin urmare, după conservare noi putem reduce numărul de angajați de la 8 la 2 sau 3 persoane, fapt ce din nou ne va genera nouă anumite economisiri sub acest aspect.

Astăzi, trebuie să înțelegem corect că aceste stații nu lucrează, ele nu funcționează deja de 10 sau 15, 20 de ani, însă banii se cheltuie pentru întreținerea lor într-un mod ineficient, fapt care astăzi Calea Ferată nu își poate permite.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Reidman,

Poftim, ultima precizare.

Domnul Oleg Reidman:

Ultima precizare. Не знаю, не хотел бы никого обижать, но, видимо, в предприятии «Железная дорога Молдовы» не знают других способов. Консервирование, выведение из эксплуатации, с тем чтобы не начислять амортизацию, то есть те расходы, которые нужны. Консервирование с целью несовершения определенных работ (побелить, покрасить, крышу починить). Но это надо законсервировать нормально – это обычная работа, которую делает любой менеджмент на любом предприятии с основными средствами и оборотными фондами, которые не используются в процессе. И уже 10 лет Calea Ferată a Moldovei не делает этого.

И 10 лет Налоговая инспекция и Министерство экономики смотрят на то, что Calea Ferată начисляет себе амортизацию в расходы, отсюда тянет тарифы, которые закупоривают железную дорогу, и так далее. Вот мое precizare.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Boțan,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

În proiectul de lege se vorbește despre suspendarea circulației trenurilor de călători prin stațiile care urmează să fie închise. În nota informativă sînt precizate 14 stații.

Vă rog frumos să informați – că, de fapt, asta, probabil, este informația pe care o așteaptă cetățenii – prin câte din aceste stații care urmează să fie închise din cele 14 va fi suspendată și circulația trenurilor de călători?

Mulțumesc.

Domnul Serghei Bucataru:

Stimate domnule deputat,

De fapt, proiectul de lege prevede doar modificarea articolului 32 care permite Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” să închidă, în caz de necesitate, anumite stații feroviare fără coordonarea cu administrația publică locală. Proiectul de lege nu prevede suspendarea circulației trenurilor de pasageri, ba mai mult ca atît, precizez deja în repetate rînduri, că prin prisma acestui proiect sau în cazul în care acest proiect va fi adoptat, circulația trenurilor, itinerarul trenurilor nu va fi afectat. Pasagerii... va fi posibil de îmbarcat și debarcat pasagerii conform itinerarului de la ziua de astăzi.

Domnul Roman Boțan:

De fapt, în proiectul de lege se vorbește de ceea ce am vorbit și eu. În articolul 3² se vorbește atît de închiderea stațiilor, cît și de suspendarea circulațiilor. Există o asemenea eventualitate și precizați anumite atribuții acolo.

Domnul Serghei Bucataru:

Articolul...

Domnul Roman Boțan:

O clipă. Ceea ce ați precizat dumneavoastră că prin aceste stații, chiar dacă vor fi conservate, circulația trenurilor nu va fi suspendată pentru călători?

Domnul Serghei Bucataru:

Nu, nu va fi suspendată.

Domnul Roman Boțan:

Am înțeles. Deci acesta este lucrul, de fapt, care trebuie de precizat în acest proiect, pentru că acest lucru este important pentru cetățeni – să cunoască că transportul de călători va fi asigurat în continuare, chiar dacă stațiile vor fi conservate.

Vă rog frumos să acceptați un eventual amendament în acest sens, pentru că știu, din câte sînt informat, ați discutat și la comisie despre acest lucru.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Poftim.

Domnule secretar de stat,

Mulțumesc.

Întrebări nu-s.

Domnule președinte Ștefan Creangă,

Vă rog, prezentați raportul comisiei.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe, în conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului și atribuțiile comisiilor permanente, a examinat proiectul de Lege nr. 123 cu privire la modificarea și completarea articolului 32 din Codul transportului feroviar, și comunică următoarele.

Proiectul în cauză este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova.

Proiectul este realizat în vederea ameliorării situației financiare la Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, stabilită în calitate de prioritate a Ministerului Economiei și Infrastructurii pentru anul 2018. Proiectul sus-menționat are drept scop diminuarea cheltuielilor majore suportate de către Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

În contextul datoriilor acumulate de către Calea Ferată și reformelor demarate în sectorul transportului feroviar, Calea Ferată a identificat un număr de stații feroviare, care nu sînt implicate în activitățile întreprinderii. Totodată, Calea Ferată menționează că înregistrează anual pierderi de circa 25 de milioane lei pentru întreținerea stațiilor în cauză.

În conformitate cu prevederile articolului 32 din Codul transportului feroviar stațiile feroviare pot fi închise doar după coordonarea cu autoritățile publice locale, care la moment refuză să accepte coordonarea închiderii sau conservării stațiilor respective.

În cadrul comisiei, autorul a menționat că proiectul are drept scop conservarea edificiilor și infrastructurii feroviare din zonă cu posibilitatea ulterioară de redeschidere a acestora la necesitate.

Totodată, a fost accentuat că proiectul are scopul de a închide stațiile pentru operațiunile marfare și nu prevede suspendarea circulației trenurilor sau interzicerea opririi acestora în punctele de staționare a localităților respective.

În ceea ce privește asigurarea alternativă cu alte moduri de transport, s-a stabilit că din totalul de 14 stații planificate de a fi închise situate în

13 localități, actualmente rămân neasigurate cu transport 2 localități (Țîra și Greceni), restul fiind asigurate prin intermediul serviciilor regulate de transport rutier.

Expertiza anticorupție a evidențiat că în cadrul proiectului au fost identificați factori de risc la închiderea stațiilor de cale ferată, prin excluderea autorităților publice locale de la procesul de coordonare a închiderii stațiilor, care ar putea duce la prejudicierea interesului public și a propus autorului revizuirea proiectului prin prisma recomandărilor înaintate.

În rezultat, comisia evidențiază că intenția de a optimiza cheltuielile Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” prin închiderea stațiilor marfare neutilizate este binevenită.

Totodată, comisia remarcă că proiectul nu clarifică cum va fi posibilă îmbarcarea/debarcarea călătorilor în contextul în care stațiile vor fi închise, precum și nu indică clar că urmează a fi închise, fără coordonare cu organele administrației publice locale, doar stațiile pentru operațiuni marfare.

Pentru lectura a doua comisia propune ca proiectul de lege să delimiteze clar modalitatea de închidere a stațiilor destinate transporturilor marfare ca fiind atribuție exclusivă a calei ferate și organul central de specialitate în domeniul transporturilor. Iar închiderea stațiilor pentru transporturile feroviare de călători urmează a fi efectuată obligatoriu prin coordonarea cu autoritățile publice locale.

Totodată, în vederea evitării situațiilor în care localitățile vor rămâne fără transport, comisia consideră că legea trebuie să prevadă expres că organizarea deplasării localnicilor cu transport rutier de persoane prin servicii regulate trebuie asigurată înainte de închiderea stațiilor feroviare de călători.

Proiectul de lege a fost avizat pozitiv de către majoritatea comisiilor permanente ale Parlamentului care au propus examinarea și adoptarea acestuia, cu excepția Comisiei mediu care nu a adoptat nici o decizie și Comisia drepturile omului care a propus respingerea proiectului dat. Direcția general juridică a Secretariatului Parlamentului a prezentat un șir de obiecții de ordin tehnico-legislative și de conținut.

Urmare a examinării proiectului de lege nominalizat, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, a hotărât să propună plenului Parlamentului examinarea și aprobarea proiectului de lege pentru prima lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult, domnule Creangă.

Și întrebări în adresa autorilor?

Înainte de a începe sesiunea de întrebări-răspunsuri vreau să vă readuc aminte, dragi colegi, că foarte curînd este ora votului, de aceea rog frumos să anunțați și pe restul colegilor să revină în sala plenului. Imediat după ce încheiem dezbaterile la acest proiect de lege trecem la ora votului.

Și prima intervenție acum a domnului Cobzac ca întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumesc.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Citesc nota informativă și văd următoarea informație: Pierderile, și respectiv se presupune că aceasta va fi și economiile la toate treisprezece stații, sînt de circa 1 milion de lei, de la 500 pînă la 1 milion. Doar o stație generează pierderi și respectiv poate economisi peste 12 milioane de lei cea Glodeni – Reușel – Glodeni.

Puteți să ne explicați care e decalajul acesta de cifre, de ce? Noi vorbeam doar despre angajați, că se economisește pe angajați. Aici este și ceva ceea ce noi nu știm sau ...?

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule deputat,

Din nota informativă este clar delimitat pe fiecare stație și este vorba de cheltuielile de întreținere a stației, inclusiv economisirile în cadrul reducerilor, dacă vor interveni.

În cadrul discuțiilor cu autorii noi am stabilit, de fapt autorii ne-au confirmat faptul că majoritatea angajaților din aceste stații care deserveșc partea marfară, să spunem așa, vor fi redistribuiți în alte stații, iar alții care nu se vor regăsi vor fi eliberați din funcție.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, dar diferența este de 12 ori, mai mult chiar. Ceva nu este... 12 milioane și jumătate se economisește la o stație, la altele circa 1 milion și mai puțin.

Domnul Ștefan Creangă:

Domnule Bucataru,

La Glodeni – 12 milioane.

Sau, vă rog, domnule Tomșa, poate dumneavoastră ne dați mai multă informație. Da, domnul vicedirector Tomșa la „Calea Ferată”.

Domnul Serghei Tomșa – *vicedirector general al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”*:

Mulțumim, domnule Președinte.

Aici merge vorba sigur că și de segmentul de cale ferată Reușel – Glodeni, pentru că el intră în componența stației Glodeni, este o lungime de 36,6 kilometri și de atîta suma este de 12 milioane, cum spuneți dumneavoastră. Asta e stația Glodeni și segmentul de cale ferată.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Cobzac,

Vă rog frumos, precizare dacă aveți?

Domnul Grigore Cobzac:

Nu am înțeles, rog să precizați, ce înseamnă segmentul? Noi vorbim despre stație, dumneavoastră vorbiți despre segment de cale ferată. El urmează să fie scos din uz, conservat sau ...? Nu am înțeles.

Domnul Serghei Tomșa:

Da, el urmează să fie conservat împreună cu stația. Stația Glodeni, este stația unică care stă în cap la segmentul acesta de cale ferată. În caz cînd se închide sau se conservează stația Glodeni, sigur că sectorul de cale ferată. Adică, nu o să se ducă cheltuieli pentru întreținerea sectorului de cale ferată, el o să fie conservat tot așa ca și stația. Fiindcă nu este logic închidem stația, dar segmentul îl deservim. Pentru ce?

Domnul Andrian Candu:

Mulțumesc frumos.

Ultima precizare, domnule Cobzac, vă rog frumos.

Domnul Grigore Cobzac:

Păi, haideți, încet, încet se clarifică că noi scoatem din uz 36 de kilometri. Eu înțeleg că este necesitatea aceasta, dar așa și scrieți, că 14 stații și un segment de cale ferată. Nu-s 14 segmente. Sînt 13 stații și o stație cu tot cu segment, domnule Lupu. Scrieți așa, să fie clar.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Domnule președinte Voronin,

Vă rog frumos, întrebările dumneavoastră.

Domnul Vladimir Voronin:

Autorii acestui proiect ori sînt oameni necompetenți absolut, ori sînt dușmanii Republicii Moldova. Calea ferată trebuie privită nu numai din punct de vedere economic, strategic. Această cale ferată, orice cale ferată are menire strategică pentru orice evenimente, pentru orice situații care pot

la orice moment să apară în țară. Cît costă să construiești un kilometru de cale ferată, da voi acum închideți treizeci și cîte kilometri, cîte stații ș.a.m.d.

Noi am construit de la Cahul pînă la Giurgiulești calea ferată 50 de kilometri și noi știm ce înseamnă aceasta.

Doi. Închiderea acestor stații nu înseamnă numai lichidarea acestor stații, dumneavoastră lichidați căile de acces către aceste stații ba la Uzina de zahăr, ba la Fabrica de vin, ba la altă întreprindere. Voi v-ați gîndit la lucrurile acestea, văi, economiștilor, железнодорожник cu pagoane stați acolo? Ce faceți voi? Ce prostii? Cine v-o pus să faceți chestia asta?

Da economia de astăzi aceste 10–12 milioane nu costă ceea ce în perspectivă noi putem pierde în țara noastră, dimpotrivă trebuie să ne gîndim cum să lărgim accesul la calea ferată. Trebuie să vă gîndiți foarte serios la tarifele care voi le-ați ridicat aiurea și nimeni nu vrea să treacă cu tranzit prin țara noastră pe calea ferată, da voi ați venit cu aiureli de acestea.

Cum spune Ghimpu, cred că rău ați dormit astă-noapte.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim frumos.

Nu mai sînt alte întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Creangă.

Nu sînt nici luări de cuvînt, încheiem aici dezbaterile la proiectul nr.123 din 23 aprilie 2018, proiect de Lege cu privire la modificarea și completarea articolului 32 din Codul transportului feroviar. Subiectul nr. 6 pe ordinea de zi. Închidem dezbaterile și revenim la procedura de vot.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul.

Secretariatul,

Vă rugăm frumos să anunțați toți colegii să revină în sala plenului.

Două–trei minute tehnice pentru mobilizare și pentru a le acorda timp și numărătorilor să treacă în revistă care este prezența pe sectoare.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 40.

Sectorul nr. 3 – 23.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 88 de deputați în sală. Majoritatea simplă este de 45.

Dragi colegi,

Să trecem la procedura de vot.

Primul subiect care **se supune votului** vi-l propun să fie cel din supliment, pentru lectura a doua, și anume o sută... **proiectul nr. 104 din 29 martie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului. Vot pentru lectura a doua.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 54 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Regulamentului Parlamentului, proiectul nr. 104 din 29 martie 2018, a fost adoptat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului primul subiect de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege nr. 346 din 9 noiembrie 2017, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte. Este vot pentru lectură finală.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 37.

– 13.

Domnul Andrian Candu:

Cu 54 de voturi, proiectul de Lege nr. 346 din 9 noiembrie 2017, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii

privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte a fost votat și adoptat în lectură finală.

De procedură – domnul Boțan.

Vă rog frumos.

Domnul Roman Boțan:

Vă mulțumesc.

De fapt, am vrut mai înainte de exercitarea votului să solicit votul nominal pe acest proiect, dar în cazul în care nu ați fost atent la această propunere, vreau să vă solicit ca în procesul-verbal al ședinței să fie menționat expres despre faptul că deputații Partidului Liberal vor vota împotriva acestui proiect.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Se supune votului pentru aprobare în cea de-a doua lectură a subiectului nr. 4 de pe ordinea de zi, proiectul nr. 116 din 11 aprilie 2018, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Cine este pentru aprobarea acestuia, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2 – 37.

Sectorul nr. 3 – 12.

Domnul Andrian Candu:

Cu 74 de voturi, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 116 din 11 aprilie 2018, a fost adoptat în lectura a doua și ultima.

Se supune votului subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, proiectul de Lege pentru modernizarea Codului civil și modificarea și completarea unor acte legislative, proiectul nr. 135 din 27 aprilie 2018, vot pentru lectura întâi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Se supune votului subiectul nr. 6 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea articolului 32 din Codul transportului feroviar, proiectul 123 din 23 aprilie 2018.**

Cine este pentru ca acest proiect de lege să fie votat și aprobat în primă lectură, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Mai sînt încă 4 subiecte pe ordinea de zi. Începem să le examinăm și pe acestea.

Este două și douăzeci, vă propun următorul exercițiu de vot, aă încercăm la ora 15.00, poate în 40 de minute reușim.

De aceea vă rog frumos să încercați să nu plecați departe de sala plenului.

Și în continuare, îl rugăm pe domnul Tarlev, secretar de stat în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor din Ministerul Economiei și Infrastructurii, să ne prezinte subiectul nr. 7 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 40 din Legea comunicațiilor electronice.**

Vă rugăm frumos.

Vă invităm la tribuna principală.

Domnul Vitalie Tarlev – secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați deputați,

Se propune atenției dumneavoastră proiectul de modificare a articolului 40 din Legea nr. 241 privind comunicațiile electronice. Modificările propuse vizează consolidarea capacităților tehnice de măsurare și evaluare a parametrilor de calitate a serviciilor de comunicații mobile.

Aceste modificări sînt generate și de evoluția tehnologică și odată cu implementarea, migrarea către noi servicii – 3G, 4G, crește importanța altor valori, altor parametri tehnici și din aceste considerente este nevoie de consolidat capacitățile statului de monitorizare, de măsurare.

Astfel, de la 2 parametri de calitate la etapa de față care țin parametrii de emisie a stațiilor de radiocomunicații și evaluarea acoperirii teritoriale,

instituția ce monitorizează și asigură managementul frecvențelor resurse radio va avea capacitatea să măsoare și alți parametri de calitate care sînt în conformitate cu standardele Uniunii Internaționale în comunicații și Uniunii Europene.

În acest sens, solicităm susținerea Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule secretar de stat.

Întrebări nu-s.

Domnule președinte Creangă,

Vă rog, prezentați raportul comisiei. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 40 din Legea comunicațiilor electronice, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Scopul proiectului de lege constă în consolidarea cadrului legal privind rețelele de comunicații electronice, sporirea calității serviciilor furnizate prin intermediul rețelelor și stațiilor de radiocomunicații.

Potrivit notei informative, Serviciului Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice i se atribuie unele competențe suplimentare, cum ar fi măsurarea și evaluarea parametrilor de calitate a serviciilor de comunicații electronice furnizate prin intermediul rețelelor și stațiilor de radiocomunicații.

După intrarea în vigoare a legii, Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice, va achiziționa echipamentul și softul necesar din surse proprii, ceea ce nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.

Proiectul a fost avizat pozitiv de către majoritatea comisiilor permanente ale Parlamentului, care propun examinarea și adoptarea acestuia, cu excepția Comisiei drepturile omului, care propune respingerea proiectului de lege vizat.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a prezentat unele obiecții de ordin tehnico-legislative, care au fost luate în considerare în procesul de redactare și, totodată, a semnalat vizavi de prevederile articolului 9 alineatul (1) din Legea nr. 271, care au fost completate în conformitate cu prevederile articolului... Legea nr. 185 pentru modificarea

și completarea unor acte legislative, cu subdiviziuni structurale marcate cu literele s¹) și s²).

Examinând situația creată, comisia a constatat că Legea nr. 241 a fost republicată, fără a se ține cont de modificările introduse prin Legea nr. 185. Drept urmare, pentru asigurarea uniformă a Legii comunicațiilor electronice nr. 241, este necesar introducerea clarificărilor care se impun.

În acest context, comisia a examinat amendamentul, prin care este propus ca:

În titlul legii și la articolul I, textul „articolul 40” a se exclude.

Articolul I se completează cu punctul 1, cu următorul cuprins: „la articolul 9, alineatul (1), cu modificările operate prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 185, modificările la litera s) se vor considera la litera u) și, respectiv, litera s¹) și s²) vor deveni u¹) și u²)”.

Conținutul inițial al articolului I devine punctul 2.

Comisia a acceptat punctul 1 din amendamentul deputatului, iar punctele 2 și 3 au fost acceptate conceptual, fiind propusă următoarea redacție a articolului I:

„Pentru asigurarea aplicării uniforme a Legii comunicațiilor electronice nr. 241, avînd în vedere republicarea acesteia, fără a ține cont de modificările și completările introduse prin Legea nr. 185 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, modificările și completările introduse prin Legea nr. 185 se vor atribui la articolele, alineatele și literele corespunzătoare din legea republicată.”

Respectiv, conținutul articolelor I și II din proiect devin articolul II și, respectiv, articolul III.

Rezultatul examinării propunerilor și amendamentului sînt reflectate în proiectul redactat, care este parte componentă a prezentului raport.

Urmare a dezbaterii proiectului de lege nominalizat, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, a hotărît să propună plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de Lege nr. 137 în prima și a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule președinte.

Poftim, domnule Cernat, prima întrebare.

Domnul Vladimir Cernat:

Mersi, domnule Președinte.

Domnule Creangă,

Evident, standardele, care se impun, sînt stipulate în actele permissive ale acestor companii, avem 3 pe piața Republicii Moldova. Dar, totuși, ele necesită careva cheltuieli și periodicitatea verificării acestora impune careva angajări și din partea noastră față de acești agenți economici.

Am vrut să întreb: care este avizul Guvernului că, pînă la urmă, sînt cheltuieli și prestatoarea firma... agentul economic care va presta aceste servicii... este, iarăși, licențiere ori el deja deține o licență pentru a verifica standardele care sînt stipulate?

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. Noi discutăm despre Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetică... care este instituție de stat.

Toate cheltuielile pe care dumneavoastră le-ați menționat, într-adevăr, vor fi. Eu în cadrul raportului am menționat de faptul că cheltuielile vor fi suportate de această instituție, iar, respectiv, cheltuieli din bugetul de stat nu vor fi alocate.

Domnul Vladimir Cernat:

Cum nu vor fi alocate?

Dar se subînțelege că acești bani au fost stipulați în politica bugetar-fiscală la întreprinderea de stat deja din... înaintea acestui proiect...

Domnul Ștefan Creangă:

Din veniturile proprii.

Domnul Vladimir Cernat:

Din veniturile... OK.

Dar sînt careva costuri estimative?

Domnul Ștefan Creangă:

Costurile majore...

Domnule Tarlev,

Care sînt cheltuielile pentru soft, în general, preconizate?

Nu-mi aduc aminte.

Domnul Vitalie Tarlev:

Da. Se aude.

Vrasăzică, echipamentul de bază este în uz la Serviciul pentru Monitorizare Frecvențe Radio. Echipamentul suplimentar care vine să fie completat și programele ajustarea softului necesită o investiție evaluată la etapa cînd a fost proiectul între 150–200 de mii de euro, dar care această

entitate, fiind la autofinanțare, își poate permite să updateze programele, ceea ce face periodic.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Cernat,
Poftim, ultima precizare.

Domnul Vladimir Cernat:

Da, o precizare.

Da, domnule Tarlev, este vorba de o întreprindere la autogestiune. Evident, banii acumulați veneau, în final, în bugetul de stat ca venit al întreprinderii, dacă aceasta cataliza aceste venituri. În final, ele o să trebuiască să fie gestionate în altă direcție ca cheltuieli.

Evident, pînă la urmă, avem de... cineva trebuie să suporte aceste cheltuieli. Dacă nu companiile care prestează aceste servicii, atunci, mă rog, nu cred să ajungă, pînă la urmă, la consumator... serviciile date, dar, totuși, eu cred că bugetul de stat are de pierdut.

Trebuie de văzut în concept cine ar suporta aceste cheltuieli.

Mersi.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Cobzac,
Poftim, prima întrebare.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Întrebarea mea este următoarea.

Domnule președinte al comisiei,

Noi cu toții cunoaștem că astăzi în Moldova este așa fenomen ca interceptări ilegale telefonice de alte instituții decît sînt cele abilitate prin lege, da, este așa ceva. (*Gălăgie în sală.*)

Iată eu vreau să știu dacă ajustarea utilajului care este în... la bilanțul Serviciului Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice, acest utilaj modernizat sau ajustat va presupune și capacități de interceptări telefonice, eu nu vorbesc legale/ilegale, va presupune și aceasta sau nu?

Domnul Ștefan Creangă:

Sigur, eu nu cunosc de capacitatea softului care urmează să fie îmbunătățit. Dar vreau să menționez un singur lucru că Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice nu are nimic cu partea ce ține de interceptări, ea furnizează anumită frecvență.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Cobzac,

Poftim, a doua întrebare sau precizare.

Domnul Grigore Cobzac:

Doar o precizare.

Domnule președinte al comisiei,

Nu puneți mâna în foc, bine. (*Rîde.*)

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule președinte,

Întrebări nu-s.

Mulțumesc.

Următorul proiect nr. 161 din 23 mai 2018.

Prezintă proiectul doamna Viorica Dumbrăveanu, secretar de stat în domeniul asistenței sociale.

Poftim.

Doamna Viorica Dumbrăveanu – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul asistenței sociale:*

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimați deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege privind scutirea de taxă vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale și de taxa pe valoarea adăugată, fără drept de deducere a mărfurilor și serviciilor importate și/sau livrate pentru construcția Azilului de bătrâni în municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia.

Menționez că proiectul respectiv a fost elaborat urmare a discuțiilor care au fost purtate de către Consiliul Executiv al UTA Găgăuzia cu reprezentanții primăriei Altîndaa, raionul Ankara a Republicii Turcia, în cadrul cărora s-a decis lansarea unui proiect social nou, și anume construcția în municipiul Ceadâr-Lunga a Azilului pentru bătrâni. (*Rumoare în sală.*)

Proiectul de lege propus vizează acordarea scutirilor de taxă vamală și taxa pe valoarea adăugată aplicate tuturor mărfurilor și serviciilor importate/livrate pentru obiectul „Azilul de bătrâni” din municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia.

Și vreau să menționez că executarea și finanțarea lucrărilor va fi realizată integral de către partea turcă.

Clădirea va fi destinată, de fapt, pentru instituirea, după cum am menționat, a unui serviciu social destinat pentru 32 de persoane în etate, astfel încât executarea lucrărilor va fi realizată în conformitate cu standardele internaționale, dar și naționale.

Context în care, rog susținerea acestui proiect.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Reidman,

Poftim.

Domnul Oleg Reidman:

O singură întrebare. Care tipuri de servicii și din partea cui vor fi prezentate la import?

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Vreau să menționez, stimate domnule Reidman, că proiectul are două anexe care reflectă, de fapt, aceste mărfuri și Anexa nr. 2 inclusiv, lista serviciilor importate și/sau livrate pentru construcția acestui edificiu.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Cobzac,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Grigore Cobzac:

Întrebarea mea este următoarea.

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Întrebarea mea este următoarea. Sumele care urmează să nu nimerească în buget acestea sînt circa 500 de mii de euro. Care sînt costurile proiectului totale atunci?

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Vă mulțumesc foarte mult pentru întrebare.

De fapt, suma care a fost vociferată de către dumneavoastră reprezintă în cazul respectiv valoarea integrală a proiectului, deci toate lucrările care vor fi executate pentru instituirea acestui serviciu. Este vorba de 500 de mii de euro, este reflectată și în nota informativă. Nu este acea sumă, de fapt, a impozitelor și taxelor care nu vor veni la buget.

Domnul președinte Creangă...

Domnul Grigore Cobzac:

Atunci eu nu mai am întrebări.

Vă mulțumesc.

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Dudnic,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Corneliu Dudnic:

Спасибо, господин Председатель.

Уважаемые коллеги,

на самом деле вклад Турецкой Республики в развитие нашей социальной сферы и дорожной инфраструктуры и всех остальных важных сегментов нашей жизни на сегодняшний день невозможно не замечать. Хочу вам привести только несколько цифр в пример. Начиная с 1997 года, когда Агентство ТИКА стало реализовывать свои проекты на территории Республики Молдова, по сегодняшний день Турецкая Республика внедрила 450 проектов на территории Республики Молдова – это только по линии Агентства ТИКА.

Кроме этого была еще целая уйма проектов, которые реализовывались через органы местной публичной власти. Количество инвестиций в Республику Молдова Турецкой Республики, я думаю, находится, если в сравнении с другими странами, на ведущих позициях.

Поэтому мы как государство обязаны хоть каким-то образом оказать поддержку Турецкой Республике по этой части, и думаю, что мы с вами сегодня это сделаем единогласно.

Спасибо большое.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Господин Гагауз,

пожалуйста, ваш первый вопрос.

Domnul Fiodor Gagauz:

Спасибо.

Вопросов нет.

Я хочу сказать, что Фракция социалистов поддержит принятие данного законопроекта и предлагает принять его и в первом, и во втором чтении с тем, чтобы мы дали старт строительству в ближайшее время, чтобы строительство велось в хороших погодных условиях и чтобы можно было осенью присутствовать на сдаче данного объекта.

Спасибо.

Прошу поддержать в первом и во втором чтении сегодня.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Boțan,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Roman Boțan:

Am o întrebare. Bineînțeles că este un proiect binevenit și trebuie asemenea proiecte susținute. Întrebarea este una de ordin tehnic. La poziția „Lucrările de instalare, încălzire, ventilare, condiționare”, de fapt, la Capitolul „Amenajarea teritoriului” se vorbește despre apa pentru mortare și betoane și, ulterior, apă. Vor fi supuse asemenea reglementări și inclusiv apa?

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Da, deci...

Domnul Roman Boțan:

Care este explicația, de fapt?

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Vreau să menționez, de fapt, că este vorba și de apă tehnică. Se fac niște precizări ceea ce ține de apă, sînt niște parametri tehnici. Chiar nu sînt cel mai bun specialist în domeniul respectiv, dar dacă atrageți atenție și la titlul proiectului, inclusiv la conținutul proiectului – deci pe lângă faptul că este vorba despre importare, este vorba inclusiv și de aspectul de livrare a anumitor mărfuri și servicii. Or, în contextul Codului fiscal, livrarea, dumneavoastră cunoașteți, care este sensul în contextul dat, nu este vorba de importarea acesteia. Este vorba de apă tehnică, de fapt, nu de alt tip de apă.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Boțan,

Poftim, precizare.

Domnul Roman Boțan:

La poziția 13 la Capitolul „Amenajarea teritoriului” se vorbește despre „apă pentru mortare și betoane”, de fapt, apa tehnică la care vă referiți, probabil, dumneavoastră, iar la 14 – pur și simplu, „apă”.

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Bine, fiecare serviciu și fiecare marfă care este reflectată în Anexa nr. 1 și nr. 2 își are codul atribuit...

Domnul Roman Boțan:

Asta e clar că codul are... eu am întrebat de ce? În Republica Moldova nu există apă? Asta era, de fapt, întrebarea. (*Discuții în sală.*) O importă apa respectivă?

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Nu. Deci eu am menționat deja că este vorba nu doar de aspectele de importare, inclusiv livrare. Și în contextul definiției din Codul fiscal, deci în cazul dat, este vorba de acea apă care este în Republica Moldova, nu este vorba de importul de apă.

Domnul Roman Boțan:

Mersi.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, doamnă Dumbrăveanu.

Întrebări nu-s.

Doamna Viorica Dumbrăveanu:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule președinte Creangă,

Vă rog, prezentați proiectul... raportul comisiei.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Pînă a începe a da citire raportului comisiei vreau să menționez, de fapt, că ar fi foarte binevenit să-mi permiteți să citesc și raportul pentru proiectul nr. 157, ulterior după nr. 161, deoarece sînt două proiecte similare și, în discuții cu autorul am convenit că ar fi mai binevenit o astfel de prezentare.

Vă mulțumesc.

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege privind scutirea de taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale și scutirea de taxa pe valoarea adăugată fără drept de deducere a mărfurilor și serviciilor importate și/sau livrate pentru construcția Azilului de bătrîni în municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia, înaintat cu drept de inițiativă legislativă de către Guvernul Republica Moldova și comunică următoarele.

Scopul proiectului de lege constă în permiterea, cu titlu de excepție, filialei din Republica Moldova a întreprinderii nerezidente reprezentant a

firmei turcești, număr de identificare 1017611006614 și întreprinderii cu capital străin „VEZIR CONSTRUCT”, număr de identificare 1011600037371, importul și/sau livrarea mărfurilor prevăzute în Anexa nr. 1 și a serviciilor prevăzute în Anexa nr. 2 ale proiectului de lege pentru construcția Azilului de bătrâni din municipiul Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia, cu scutirea de taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale și scutirea de taxa pe valoarea adăugată fără drept de deducere.

Potrivit autorului, costul proiectului social comun între autoritățile locale dintre ambele părți se estimează de circa 500 mii euro.

Comisia susține conceptual proiectul de lege, iar pentru lectura a doua, la Anexa nr. 2 cuvintele „taxa vamală” și „taxa pentru efectuarea procedurilor vamale” se propun a fi excluse, dat fiind faptul că serviciile menționate în anexe nu se supun acestor taxe.

Totodată, în vederea excluderii unor erori tehnice, urmează a fi concretizate denumirile mărfurilor și a pozițiilor tarifare la care se referă acesta, precum și se vor rotunji cifrele cantităților, conform datelor din proiect.

Concomitent, în Anexa nr. 2 cuvintele „taxa vamală” și „taxa pentru efectuarea procedurilor vamale” se propun a fi excluse ca fiind de prisos, deoarece serviciile, așa cum am menționat, nu se supun acestor taxe.

În vederea respectării cerințelor tehnico-legislative, comisia va ține cont de obiecțiile și avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

Comisia constată că în Parlament este înregistrată inițiativa legislativă cu nr. 157 înaintată de către domnul deputat Demian Caraseni, care prevede același subiect de dezbatere, din care considerente pentru lectura a doua este oportună comasarea acestora într-un singur document, iar proiectul Guvernului Republicii Moldova fiind de bază.

Pornind de la cele expuse și ținând cont de avizele pozitive ale comisiilor permanente și Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, comisia susține conceptual proiectul de lege și îl propune spre examinare și adoptare plenului Parlamentului în primă și a doua lectură, ca fiind lectură finală.

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Permiteți-mi să dau citire și raportului asupra proiectului nr. 157 care are un conținut identic cu proiectul nr. 161. Citesc doar numai partea finală.

Comisia constată că în Parlament este înregistrată inițiativa legislativă cu nr. 161 care prevede același subiect de dezbatere, din care considerente pentru lectura a doua este oportună comasarea acestora într-un singur document, iar proiectul Guvernului fiind de bază.

Pornind de la cele expuse și ținând cont de avizele comisiilor permanente și Direcției generale juridice, comisia susține proiectul de lege și-l propune spre examinare și adoptare plenului în primă lectură cu comasarea proiectului către nr. 161. Și aici aș vrea și poziția autorului la această propunere.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule președinte.

Domnule Cobzac,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule președinte al comisiei,

Întrebarea mea... Nu am planificat să vă acord întrebări, dar întrebarea mi-a sugerat-o domnul Dudnic. Dumnezeu ne-a zis aici, în plenul Parlamentului, că timp de mai mulți ani din Republica Turcă s-au făcut investiții, peste 450 de investiții în UTA Găgăuzia.

De asemenea, noi cunoaștem informația când s-au investit în regiune și în grădinițe din partea Guvernului Român și multe alte investiții pe linie de finanțare din Uniunea Europeană și în același timp în această regiune se votează masiv cu socialiștii.

Întrebarea mea este următoarea: sînt prevăzute în acest proiect surse financiare pentru informarea corectă a locuitorilor din UTA Găgăuzia ca să cunoască de unde vin aceste investiții?

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnul președinte.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule deputat.

Sigur ne bucură faptul că cetățenii Republicii Moldova pot să beneficieze de astfel de donații. Este important ca noi cu toții împreună să votăm, să susținem aceste proiecte care sînt de așa anvergură cu un impact social foarte mare.

Cît privește dreptul la vot al fiecărui cetățean este vorba de un drept constituțional și sigur că fiecare cetățean poate să voteze așa cum este convins de către politicieni.

Totodată, vreau să menționez că cheltuieli pentru informarea corectă asupra proiectului în devizul de cheltuieli nu sînt arătate. Însă vreau să menționez că, în cadrul discuției cu ambii autori ai proiectului, o parte mai

specială ține de vizibilitatea proiectului propriu-zis, care vor avea panouri informative referitor la donațiile făcute de către partea turcă.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Cobzac,

Poftim, precizare.

Domnul Grigore Cobzac:

Vă mulțumesc.

Noi sperăm că regiunea va fi corect informată.

Domnul Ștefan Creangă:

Mizăm foarte mult ca toți investitorii să informeze corect cetățenii de unde vine suportul financiar.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Пожалуйста, господин Дудник.

Domnul Corneliu Dudnic:

Спасибо, господин Председатель, что дали возможность воспользоваться своим правом на реплику.

Господин Кобзак,

Я имел в виду, что 450 проектов реализовалось на территории Республики Молдова, не только на территории Гагаузии. Один из самых последних примеров – это здание через дорогу от Парламента, куда турки инвестируют огромные деньги, и хочу отметить, что не просят ничего взамен, никаких требований не выдвигают.

А что касается того, как голосуют жители автономии, то знаете, как сказал один русский классик: «Умом Россию не понять. У ней особенная статья. В Россию нужно только верить». Вот, наверно, гагаузов тоже просто так не понять, в них нужно просто верить, они делают то, что им подсказывает сердце.

Спасибо большое.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Господин Рейдман,

Пожалуйста, ваш первый вопрос.

Domnul Oleg Reidman:

Господин председатель,

Это даже не вопрос. Просто я хочу сказать, что нужно будет очень внимательно посмотреть на эту спецификацию, которая приложена к закону. Потому что у подрядчиков, у компании турецкой, которая собирается строить, могут возникнуть неопределимые проблемы.

Я понимаю: можно привести лес-кругляк по импорту, можно пиломатериалы – да. Но здесь есть такие позиции как, например, песок озерный, речной, строительный, щебень разной фракции, вода для приготовления раствора и бетона. Я не думаю, что это пойдет по импорту. А здесь они как это купят с этими освобождениями? Ну и так далее, здесь есть такие вещи.

В перечне же работ, которые освобождаются от НДС, есть, на мой взгляд, какие-то, так сказать, двойные вещи. Ну, например, общестроительные работы – конструктивные, архитектурные и так далее – и работы по установке: крыши, фасада, окон, дверей и прочее – они не относятся к общестроительным? Непонятно. Это две разные позиции здесь.

Какие-то надземные работы – это не пойму, может быть, земляные – не знаю. Экспертиза предпроектной и сметной документации. Она кем будет делаться, эта экспертиза? Она же не по импорту, она будет здесь заказана, у наших строительных организаций.

Дальше. Мы освобождаем только от уплаты прав по импорту: НДС, таможенные пошлины, таможенные процедуры, а от сертификации не освобождаем. Потому что инженерное оборудование, которое приходит, материалы специальные, в том числе противопожарные, электротехнические, установочные и т. д. – они требуют сертификации по нашим стандартам, иначе могут быть потом проблемы.

Я просто хотел замечание такое...

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc pentru precizările efectuate, domnule deputat.

Cu siguranță, în raport am menționat faptul că urmează să mai concretizăm anumite poziții tarifare. Pentru că trebuie să spun că la momentul când am examinat acest proiect de lege nu am avut o discuție cu devizierul propriu-zis care a făcut devizul, iar în cadrul redacției, vom concretiza aceste subiecte.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Bolea,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Vasile Bolea:

Nu am o întrebare, domnule Președinte al ședinței, în calitate de mică replică pentru domnul Cobzac.

Domnule Cobzac,

Eu, de asemenea, sînt de acord că oamenii, cetățenii noștri, atunci cînd se derulează vreun proiect în țară, trebuie să fie informați și informați corect. Eu aș vrea să fie informați corect cetățenii noștri care lucrează sau trăiesc în raioanele Strășeni, Călărași, Ungheni asupra cît se fură la drumul Ungheni–Chișinău? De ce pînă acum nu este dat în exploatare? Și nu numai asupra acestui proiect și la celelalte. Și atunci eu cred că cetățenii nu vor susține, din aceste raioane, așa-numiții proeuropeni.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Poftim.

Mulțumesc, domnule președinte.

Nu, fără președinte, репликами пробросаемся.

Domnule Cobzac,

Poftim.

Domnul Grigore Cobzac:

A fost pronunțată familia mea, am dreptul la replică.

Vreau să spun, domnule Bolea, și eu vreau ca cetățenii să fie corect informați în cazul cînd se fură. Subscriu.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Următorul proiect de Lege nr. 153 din 16 mai 2018.

Prezintă proiectul Iurie Filip.

Poftim.

Domnul Iurie Filip – *vicepreședinte al Consiliului de Administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare:*

Stimate domnule Președinte,

Stimați domni deputați,

Proiectul propus atenției dumneavoastră se referă la un subiect pe cît de evident pe atît de necesar și prezentarea aș putea s-o fac foarte laconic. Pentru că el vine cu propunerea de a, pe de-o parte, rescrie într-o redacție nouă a tot ce ține de procedura de licențiere a activității companiilor de asigurări, iar pe de altă parte propune să plaseze integral toată această procedură cu toate nuanțele, cu toate etapele în Legea nr. 407, Legea de bază cu privire la activitatea companiilor de asigurări.

Situația actuală este de așa natură că procedura de licențiere din varii motive istorice a fost reflectată în mai multe acte legislative. Pe lângă Legea nr. 407, despre care vorbim astăzi, o bună parte din momentele legate de licență se făcea trimitere la Legea nr. 451, Legea cadru cu privire la licențiere, care, de altfel, de curînd a fost abrogată. Și acest lucru nu este tocmai corect, nu este propriu reglementării unei instituții financiare.

Ori cu toții cunoaștem că reglementarea și supravegherea instituțiilor financiare urmează să poarte un caracter special, un caracter exceptat de regula generală, lucru care este stipulat și în legislația moldovenească în mai multe acte normative, inclusiv acest lucru se propune a fi fixat și în proiectul de lege care este supus atenției dumneavoastră.

Procedura de licențiere, așa cum spuneam, aici se cuprind toate etapele, începînd de la prima etapă, depunerea documentelor, cerințe față de aceste documente, cerințe față de capital. În special, aici atenționez că sînt cerințe nu doar față de cantitatea capitalului inițial, dar și față de calitate, față de resursele care... sursele de proveniență a acestui capital și se finalizează, în mod evident, cu depunerea eventuală, benevolă a licenței sau suspendarea, sau retragerea licenței.

Aici, la acest moment, vreau să atrag atenția că avem o noutate care astăzi nu există în legislație. Noi propunem să fie instituit un regim special de supraveghere a instituțiilor de asigurare care, din varii motive, au rămas fără licență, pentru a reglementa raporturile între regulator și aceste societăți pe perioada deci lichidării genului de activitate și onorării tuturor obligațiilor care asiguratorii și le-au asumat în timpul activității sale.

Aici aș putea, în principiu, finaliza prezentarea acestui proiect de lege, pentru că vă spun că este un subiect cît se poate de evident, este vorba de procedura de licențiere care o regăsim și în alte activități. Însă, îmi permit să atrag atenția domniilor voastre că această redacție nouă vine să corespundă rigorilor de reglementare și supraveghere a instituțiilor financiare.

De aceea dacă noi vom analiza acest text din punct de vedere a normelor generale, bineînțeles că o să apară mai multe semne de întrebare, mai multe nedumeriri și critici. Eu vă chem totuși să ținem cont de specificul reglementării instituțiilor financiare și dacă să facem careva comparații sau să găsim precedente în legislația moldovenească, v-aș îndruma să apelăm la legislația cu privire la activitatea instituțiilor bancare.

Or, activitatea instituțiilor de asigurare este perfect comparabilă, eu aș afirma, chiar absolut similară cu activitatea instituțiilor bancare, cel puțin sub aspectul criteriilor și principiilor de reglementare.

Acestea fiind spuse, deci solicit insistent susținerea dumneavoastră, pentru că în condițiile, cum spuneam, cînd este abrogată Legea nr. 451 la care noi făceam trimitere anterior, noi ne-am pomenit, adică domeniul asigurărilor s-a pomenit într-o anumită complicație legislativă de

reglementare a procesului de licențiere, iar el presupune nu doar inițierea, nu doar inițierea unei activități, dar și toată activitatea pe parcurs, inclusiv sancționarea asiguratorilor care, din varii motive, se abat sau nu respectă condițiile de licențiere.

Mulțumesc pentru atenție.

Și rămân respectuos în așteptarea întrebărilor dumneavoastră.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Domnule Cobzac,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Grigore Cobzac:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Întrebarea mea este în continuarea celei de ieri de la comisie referitor la articolul 8 alineatul (3¹) prin care asiguratorul, este sintagma „asiguratorul va aproba condiții de asigurare”.

Am vorbit și ieri la comisie. Centrul Național Anticorupție are o altă poziție în acest sens și ei scriu negru pe alb că acesta este conflict, va fi conflict de interese și va genera riscuri de corupere activă.

Eu am ascultat cu atenție răspunsul dumneavoastră de ieri de la comisie și vreau să spun că nu mi-am făcut părerea mea în acest sens. Poate este, eu știu cum, judicios să invităm Centrul Național Anticorupție ca să-și argumenteze punctul lor de vedere expus în raportul lor de expertiză.

Cum n-ar fi, dar ceea ce este scris acolo este foarte și foarte serios. Conflict de interese și riscuri de corupție activă sună foarte nu bine pentru un proiect de lege și vin de la o instituție care este una din cele mai serioase.

Domnul Iurie Filip:

Mulțumesc pentru întrebare.

Deci din câte îmi amintesc bine decizia comisiei, deci pe lângă faptul că a fost susținut cel puțin pentru prima lectură acest proiect de lege s-a convenit să fie creat și un grup de lucru pentru a examina amendamentele în lectura a doua și în acest sens propunerea dumneavoastră să fie invitați și reprezentanții CNA pentru a-și expune poziția și motivele este, după mine, absolut judicioasă și noi o salutăm fără nici un fel de rezervă.

Cît privește însăși esența deci chestiunii abordate sau amendamentului abordat, am zis ulterior că noi în mare măsură rescriem procedura de licențiere și nu inventăm lucruri noi. Această poziție există și astăzi în legislație. Noi examinăm toate condițiile de asigurare pentru fiecare clasă care și-o pretinde asiguratorul și acest lucru este, cel puțin, motivat de două momente.

Ieri am vorbit de unul pentru că noi trebuie să examinăm cum sînt gestionați, sînt formate costurile acestor asigurări, iar altă parte despre care ieri n-am pomenit este faptul că condițiile de asigurări sînt foarte importante pentru a supraveghea și monitoriza respectarea drepturilor consumatorilor, în cazul dat asiguratului, pentru că condițiile de asigurare este, practic, acel cadru în baza căruia ulterior se face acordul și polița de asigurare.

Și noi trebuie exact să monitorizăm cel puțin și să supraveghem dacă sînt respectate toate drepturile și interesele consumatorului. Deci fără această poziție reglementarea asiguratului nu poate fi.

Mulțumesc.

Domnul Grigore Cobzac:

Și eu vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Filip,

Mulțumesc.

Întrebări nu-s.

Domnul Iurie Filip:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule președinte Creangă,

Vă rog, prezentați raportul comisiei.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 407 cu privire la asigurări, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și raportează următoarele.

Proiectul de lege are drept scop îmbunătățirea cadrului legal privind activitatea profesională în domeniul asigurărilor și prevede completarea Legii nr. 407 cu norme ce reglementează în mod detaliat licențierea activității de asigurare și de intermediere în asigurări, stabilirea modului de eliberare, prelungire, reperfectare, suspendare, reluare a valabilității și retragere a licențelor, controlul asupra respectării de către titularii de licență a condițiilor de licențiere și aplicării măsurilor de sancționare.

Proiectul de lege prevede și modificări ce țin de procesul de supraveghere a activității participanților la piața asigurărilor, norme ce

reglementează unele aspecte de instituire a procedurii de supraveghere specială și de reglementare a acțiunilor, inclusiv în cazul depunerii benevole a licenței asiguratorului, atât a organului de supraveghere, cât și a asiguratorului.

Implementarea proiectului de lege nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare de la bugetul de stat.

Proiectul de lege a fost suspus expertizei anticorupție.

Comisia protecție socială, sănătate și familie, Comisia cultură, educație, tineret, sport și mass-media au propus examinarea și aprobarea proiectului de lege în plenul Parlamentului.

Direcția generală juridică a prezentat aviz cu obiecții de conținut tehnico-legislativ.

Propunerile și obiecțiile parvenite din partea comisiilor parlamentare și a Guvernului, precum și cele expuse de deputați în amendamente în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului, vor fi examinate și raportate în cadrul examinării proiectului de lege în lectura a doua.

Reieșind din cele relatate, comisia propune examinarea și adoptarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule președinte.

Întrebări nu-s.

Уважаемые коллеги,

Мы рассмотрели все вопросы.

Переходим к процедуре голосования, но три минуты технической паузы. Попросим коллег вернуться в зал, для того чтобы уже начинать процедуру голосования.

Пауза. Какая процедура?

Пройдет пауза, перейдем к процедуре.

(Pauză tehnică)

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul pentru a trece la procedura de vot.

Rog să vă luați locul. *(Rumoare în sală.)*

Iar numărătorii, să ne dați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 16.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Să trecem la procedura de vot.

Sînt 77 de deputați în sală. (*Gălăgie în sală.*)

39 sînt voturile necesare pentru majoritatea simplă.

Deci să trecem la vot.

Numărătorii,

Vă rog frumos să fiți atenți, mai ales atunci cînd va fi vorba despre lectura a doua.

Și primul subiect care **se supune votului** este subiectul nr. 7, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea articolului 40 din Legea comunicațiilor electronice, proiectul nr. 137 din 2 mai 2018, vot pentru lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Al doilea proiect care **se supune votului** este **proiectul nr. 153**, subiectul nr. 2 din supliment, **proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 407 cu privire la asigurări. Este vot pentru lectura întâi, aprobarea acestui proiect de lege în lectura întâi.**

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Domnule Creangă,

Vă rog frumos.

Vreți ceva să comentați?

Ștefan Creangă.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Referitor la proiectul nr. 137, comisia a propus în două lecturi aprobarea proiectului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc frumos. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Deci nr. 153 cu privire la asigurări a fost votat în primă lectură.

Revenim la nr. 137, cel legat de comunicațiile electronice.

Comisia a propus vot și pentru lectura a doua.

Dacă nu sînt obiecții, atunci...

Sergiu Sîrbu,

Vă rog frumos, înțeleg că-i poziția fracțiunii.

Da, vă rog, poftiți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule Președinte,

Referitor la propunerea președintelui Comisiei economie, ce ține de proiectul nr. 137, propun să nu ne grăbim cu lectura a doua din simplul motiv că mai este un proiect de lege exact ce ține de modificarea comunicațiilor electronice, care noi vom solicita să fie comasate în lectura a doua, un proiect tehnic.

Dar nu este bine să avem mai multe proiecte de același gen exact din cauză că am votat anul trecut două proiecte la Legea comunicațiilor, acum avem foarte multe divergențe. De aceea, să nu ne grăbim pentru lectura a doua.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Creangă,

Vă rog frumos.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Eu am prezentat poziția comisiei.

Dar plenul Parlamentului poate să ia o decizie înțeleaptă și să delege executarea acestei decizii către comisia responsabilă de celălalt proiect.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Dar celălalt proiect nu-i tot la comisia dumneavoastră? (*Rumoare în sală.*)

Ați putea, domnule Sîrbu, să ne dați un număr? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Pînă ne clarificăm, să trecem la următorul subiect, și anume la subiectul nr. 3 de pe ordinea de zi din supliment, **proiectul nr. 157 din 21 mai 2018, proiectul de Lege privind scutirea de taxa pe valoarea adăugată, taxa vamală și de taxa pentru efectuarea procedurilor vamale a mărfurilor și serviciilor importate și/sau livrate pentru construcția „Azilului de bătrîni” în municipiul Ceadîr-Lunga, Unitatea Teritorială Administrativă Găgăuzia.**

Cine este pentru aprobarea acestui proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea acestui proiect de lege în primă lectură. (*Gălăgie în sală.*)

Se supune votului aprobarea în primă lectură a proiectului nr. 161 din 23 mai 2018, subiectul nr. 8 de pe ordinea de zi de bază, la fel cu aceeași, aproximativ, denumire, dacă nu chiar identică, proiectul de Lege privind scutirea de taxa vamală ș.a.m.d. ce ține de „Azilul de bătrîni” în municipiul Ceadîr-Lunga din Găgăuzia.

Cine este pentru aprobarea acestui proiect de lege în primă lectură, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Comisia a propus comasarea acestor două proiecte, și anume **nr. 157 din 21 mai 2018 și nr. 161 din 23 mai 2018, luîndu-se ca bază proiectul Guvernului nr. 161 din 23 mai 2018.**

Cine este pentru comasare, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut comasarea acestor două proiecte și luarea ca bază nr. 161 din 23 mai 2018.

Și tot comisia, și autorii au fost de acord, au propus ca acest proiect de lege, comasat deja, să fie aprobat în lectura a doua.

Dacă nu sînt obiecții, **cine este pentru a aproba proiectul de Lege nr. 161 din 23 mai 2018, proiectul de Lege privind scutirea de taxa vamală, taxa pentru efectuarea procedurilor vamale... mai departe după text... ce ține de construcția „Azilului de bătrîni” în municipiul Ceadîr-Lunga, rog frumos să vă pronunțați prin vot.**

Iar numărătorii,

Vă rugăm să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

Cu 75 de voturi, proiectul de lege respectiv, proiectul nr. 161 din 23 mai 2018, unul comasat cu precedentul nr. 157 din 21 mai 2018 a fost adoptat în lectura a doua și ultima.

Mulțumesc foarte mult. (*Discuții în sală.*)

Da, domnule Reidman,

Am spus atunci când am comasat că ca bază e acel al Guvernului, nr. 161.

Domnule Sergiu Sîrbu,

V-ați clarificat despre ce proiect este vorba?

Vă rugăm frumos.

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, domnule Președinte.

Pentru stenogramă, este vorba despre proiectul nr. 167 din 24 mai curent, Comisia de bază este Comisia economie, buget și finanțe. De aceea rugăm respectuos Comisia economie să examineze și acest proiect, deoarece ține de același obiect și, ulterior, să le comasăm, să le examinăm deodată.

Mulțumesc mult.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Creangă,

Noi nu ne așteptăm ca dumneavoastră să știți chiar toate proiectele pe de rost, dar...

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Vă asigur că eu le știu pe de rost pe toate care sînt în comisie. Cred că acest proiect abia încă vine, e pe drum pe undeva. El este elaborat și înregistrat undeva prin vreun sertar la vreun deputat, dar în cadrul când a fost examinat în ședința comisiei acest proiect de lege nu era pe masa președintelui comisiei și pe masa deputaților membrilor comisiei.

De aceea eu accept ca să examinăm suplimentar și acel proiect de lege care urmează să vină, dar vă asigur că acest proiect de lege va fi tocmai în toamnă examinat.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult pentru optimismul dumneavoastră.

Și dacă în 24 mai e înregistrat și la noi Cancelaria de obicei e jos, păi pînă la etajul în care se află comisia, într-adevăr, s-ar putea să mai dureze o săptămînă, cel puțin. Asta în situația în care nu se folosește liftul, că s-ar putea să fie și mai repede.

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Noi aproape că am examinat, de fapt, am examinat toate subiectele de pe ordinea de zi. Mai avem Ora Guvernului. Înainte însă de Ora Guvernului, domnul Dudnic, vrea, probabil, să ne lumineze cu ceva.

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Corneliu Dudnic:

Спасибо, господин Председатель.

Eu nu vreau să luminez pe nimeni.

Всего лишь хочу напомнить своим коллегам из Либеральной партии, ну, в принципе, и всем остальным коллегам о том, что недавно наши коллеги из Либеральной партии обратились в Конституционный суд с просьбой признать неконституционными некоторые нормы, в частности Закон о функционировании языков. Данное решение депутатов Парламента вызвало огромный резонанс в Гагаузской автономии, вызвало недовольство граждан, живущих на территории автономии, да и не только.

В этой связи в воскресенье в Гагаузии, в Комрате, будут проходить акции, мирные акции протеста, направленного на то, чтобы обратить внимание общественности, в том числе и судей Конституционного суда, на эти, как я считаю, абсолютно неаргументированные, нелогические движения.

Таким образом Фракция либералов предлагает признать неконституционной норму, где говорится о функционировании русского языка на территории Республики Молдова и о том, что этот язык является языком межэтнического отношения. И возникает логический вопрос: на каком языке будут общаться сотни гагаузов, болгаров между собой, сотни тысяч гагаузов и болгаров между собой, если Конституционный суд отменит эту норму по вашей просьбе, уважаемые господа либералы? Или вы еще предлагаете признать неконституционной норму Закона о публикации официальных документах? И таким образом хочется спросить вас, каким образом сотни тысяч граждан Республики Молдова будут исполнять решение

властей, которое опубликовано в Официальном мониторе Республике Молдова? Или Закон о правах национальных меньшинств, где говорится о том, что нацменьшинства имеют такие же права и полномочия, как и все граждане Республики Молдова, в том числе господин Гимпу и все остальные его коллеги?

Поэтому хочу пригласить всех коллег из Партии либералов, которые подписали это обращение в Конституционный суд: в воскресенье приезжайте в Комрат в 10 часов утра на площадь. Мы вас встретим. Я надеюсь, что у вас хватит аргументов для того, чтобы убедить всех жителей автономии и, в принципе, 30% русскоязычного населения Республики Молдова в том, что это необходимо сделать.

Спасибо большое.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Уважаемые коллеги,

кто покидает зал – тише и оперативнее!

Уважаемые коллеги,

заседание продолжается. Прошу тишины.

Îl invităm la tribuna principală pe domnul Anatol Usatîi, secretar de stat în domeniul construcțiilor și infrastructurii drumurilor.

Domnule Țap,

Ascultați, vă rog.

Domnul Anatol Usatîi – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul construcțiilor și infrastructurii drumurilor:*

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Urmare a examinării solicitării domnului Iurie Țap, deputat în Parlament, expuse în cadrul ședinței Parlamentului din 11 mai curent, privind măsurile întreprinse în vederea asigurării întreținerii drumurilor naționale într-o stare bună, vă comunicăm următoarele.

Referitor la pietrișul depozitat pe partea carosabilă a drumului public R6 Chișinău–Orhei–Bălți, sector de ocolire al orașului Orhei. În anul 2017 pentru amenajarea locului de staționare a transportului auto de către ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” în calitate de beneficiar a fost semnat un contract multianual cu o companie SC „NLP Impex” SRL care a anunțat lucrările de supralărgire a drumului menționat și amenajarea unei benzi suplimentare.

Luînd în considerare că în procesul tehnologic a fost necesară demolarea barierei de protecție și amenajarea unei casete pentru

construcția îmbrăcămintei rutiere, a fost luată decizia de a îngrađi locul lucrărilor cu material necesar pentru executarea acestor lucrări în scopul evitării derapării vehiculelor în caseta executată.

Totodată, urmare a examinării în comun cu reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne la fața locului, s-a constatat că la moment pe drumul de ocolire al orașului Orhei careva bariere de protecție deteriorate nu sînt, cu excepția celor demolate pentru executarea lucrărilor de amenajare a benzii suplimentare.

În același timp, antreprenorul „NLP Impex” SRL a fost sesizat să semnalizeze corespunzător cerințelor normativelor în vigoare locul executării lucrărilor și să înlătore în termeni restrînși pietrișul de pe partea carosabilă.

În partea ce ține de modificările legislative în vederea întreținerii drumurilor publice în stare convenită, vă comunicăm că prin Legea nr. 208 din 17 noiembrie 2016 privind modificarea și completarea Codului contravențional, în Capitolul 12 „Contravenții” ce atentează la regimul de transporturi, a fost introdus articolul 226 ce stabilește răspunderea contravențională pentru încălcarea regulilor de folosire a drumurilor, a zonei de protecție a acestuia și a regulilor de folosire și de protecție a benzii de separare, amplasarea obiectelor în zona drumurilor, ... autorizațiilor etc.

Suplimentar, vă informăm că prin Hotărîrea Guvernului nr. 445 din 11 mai curent, a fost aprobat proiectul Legii privind modificarea și completarea unor acte legislative elaborat de Ministerul Justiției, care cuprinde, în special, modificarea și completarea Codului contravențional.

Între altele, proiectul urmărește concretizări și concordări de norme juridice în limita cadrului juridic național și internațional, precum și majorare de sancțiuni orientate spre atingerea scopurilor prevăzute de articolul 2 din Codul contravențional al Republicii Moldova, inclusiv, se presupune modificarea articolelor 226 și 227.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Vă mulțumesc, domnule Usatîi.

Domnule Țap,

Poftim, întrebări.

Domnul Iurie Țap:

Nu am întrebări, doar cîteva precizări. Un an în urmă, atunci cînd am solicitat de către Ministerul de Interne problema... pentru că pe același drum de centură transportul care lucra la construcții, pe sute de metri a întins pămînt și lut, și se crease o situație foarte periculoasă.

Atunci viceministrul de interne, de la această tribună, a vorbit despre faptul că Codul contravențional nu prevede sancțiunile respective și că Ministerul Transporturilor împreună cu Ministerul Justiției urmează să

facă acest lucru. Aceasta este problema pe care am dorit să fie rezolvată și a trecut mai mult de un an de zile și ea nu a fost rezolvată.

Eu cred că nu trebuie să ne jucăm „de-a telefonul stricat”. Oricum, această informație între ministere trebuie să fie una corectă.

Și doi.

Domnule Usatî,

Pentru mine este un pic și paradoxal. Vreo două luni de zile materialele de construcție au fost depozitate și pe partea carosabilă, ceea ce crea probleme foarte serioase, fiindcă îngusta... și să vă închipuiți când merge o mașină mare pe banda din stînga, iar pe cea din dreapta trebuie să frîneze, pentru că nu încăpea, pur și simplu. Mă întreb eu, de ce ministrul, cei de la Ministerul Transporturilor, cei de la întreprinderea de sector, de ce nu au văzut, de ce nu au întreprins?

Și în cazul accidentelor, ministrul și-ar fi asumat restabilirea automobilelor sau despăgubirile respective? Fiindcă avem foarte multe cazuri. Vreau să zic că ministrul transporturilor a gafat.

Oameni buni,

Este proprietatea statului. Eu, ca deputat, am dreptul să cer și vă rog răspunsurile trebuie să fie pe potrivă.

Asemenea răspunsuri nu sînt serioase. Pentru că avem construite același drumuri, m-am referit la drumul Sărăteni – Soroca, care nu este întreținut normal.

Guvernul Statelor Unite a alocat grant pentru ca să fie construite drumuri pentru a îmbunătăți starea de lucruri, iar Republica Moldova, Guvernul, ministrul nu au capacitate să asigure măsurile respective.

Și acum dacă o să mergeți, o să vedeți adesea că sînt deteriorate, bine, barierele de protecție, una, dar ce se face atenția pe segmente de drumuri unde poți să vezi și noroi de pe deal care este scos. Nu trebuie să vă zic eu ce înseamnă cînd plouă în ce se transformă acest segment.

Deci eu insist ceea ce serviciul respectiv trebuie să fie asigurat așa cum o cere. Comentariile dumneavoastră sau răspunsurile nu soluționează problema.

Chiar acum, vă zic, am mai multe plîngeri ale cetățenilor și una este legată de faptul că accidentul care a fost produs, bine, s-a pus pe seama unui conducător auto, pe nedrept, socoate el, din cauza Întreprinderii de Stat care asigura drumurile. Au cinci ani de zile și despăgubirile sînt enorme și cetățeanul umblă și-și caută dreptate.

De aceea, eu vă rog, statul are obligațiunea față de cetățeni, nu să-mi dați mie explicație. Pentru că ministrul trebuia la timp să intervină și să

asigure. Problema construcției întreprinderii, dumneavoastră știți foarte bine, ei trebuie să-și creeze condițiile adecvat.

Aceasta este obiecția mea și nu accept nici un fel de răspunsuri evazive, pentru că este un drept al cetățeanului și statul este obligat să-i asigure aceste condiții.

Vă mulțumesc mult.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc, domnule Usatîi.

Invităm la tribuna principală pe domnul Victor Gălușcă, secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Domnul Victor Gălușcă – *secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:*

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Stimate domnule deputat Iurie Țap,

La interpelarea privind punerea în aplicare a Legii nr. 209 privind deșeurile în partea ce ține politicile în prevederea salubrității localităților și râurilor, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, prin răspunsul din 23 mai, semnat de ministrul agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, domnul Liviu Volconovici, răspunde următoarele.

Prin scrisoarea nr. 2161 din 3 mai 2018 ministerul a dat răspuns la întrebările deputatului ce țin de Legea privind deșeurile și în plenul Parlamentului a prezentat răspuns și domnul secretar general de stat, domnul Iurie Ușurelu.

Ce ține de politicile în vederea salubrității localităților și râurilor. La nivel european salubritatea localităților și râurilor nu există ca domeniu de politici, dar se regăsesc ca partea integrantă a serviciilor publice de gospodărie comunală.

Dacă examinăm legislația țărilor europene constatăm că prestarea serviciilor de salubritate se face prin intermediul operatorilor regionali sau de alt nivel, dar nu de către minister. Controlul ține de competența autorităților publice locale de nivelul doi, care se conduc de un regulament-tip ce reglementează doar serviciul de salubritate, asigurând respectarea cerințelor privind întreținerea în stare sanitară a localităților țării, de exemplu, România.

Astfel, la nivel de țară legislația actuală care reglementează serviciile este stabilită de Legea nr. 1402 din 2002 a serviciilor publice de gospodărie comunală și care prevede că salubritatea este parte integrantă a serviciilor publice de gospodărie comunală, fiind de competența exclusivă a autorităților administrației publice locale.

Autoritățile administrației publice locale în conformitate cu prevederile Legii nr. 436 din 2006 privind administrația publică locală și, conform prevederilor articolului 4 litera b) al Legii nr. 435 din 2006 privind descentralizarea administrativă, sînt stabilite domeniile de activitate ale autorității administrației publice locale, unul dintre acestea fiind colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora.

Administrația publică locală are dreptul deplin de a fi promotorii unor inițiative privind conlucrarea între autorități și de soluționarea problemei de salubritate a localităților de nivel local.

La momentul actual, acoperirea cu servicii de salubritate în localitățile urbane constituie 60 – 70%, iar în localitățile rurale – 6 – 10%

Pe parcursul anului 2017 în raionul Taraclia a fost înființată Întreprinderea Municipală „UNISERV-COM”. Concomitent menționăm că contribuția ministerului, prin intermediul Fondului ecologic național și a Fondului ecologic local, a fost axată pe susținerea proiectelor înaintate de către administrațiile publice locale privind: lichidarea gunoiștilor, procurarea echipamentelor de salubritate și respectiv a unităților de transport, pubele pentru deșeurile municipale, care servesc ca bază materială și tehnică pentru crearea serviciilor de salubritate.

Numai pe parcursul anului 2017 autoritățile publice locale au realizat proiecte investiționale cu suportul USAID și Fondului ecologic național, care au permis procurarea și dotarea de echipamente și tehnică specializată pentru serviciile de salubritate, inclusiv în cadrul proiectului USAID. În rezultat, au fost procurate 473 pubele, adică tomberoane, și 3 159 containere, inclusiv 10 camioane specializate, 13 echipamente specializate de întreținere și anume: tractoare și echipamente cu remorcă, camioane specializate pentru salubritatea străzilor, autogredere. Fiind prezentată informația pentru fiecare localitate unde au fost proiecte.

Respectiv, acțiunile care se întreprind la nivel de țară sînt orientate pentru acordarea suportului financiar necesar pentru administrația publică locală în dezvoltarea serviciului de gospodărie comunală și dotarea cu echipamente specializate pentru salubritatea localităților.

Atît în cadrul răspunsurilor la întrebările domnului deputat Țap, prezentate de către secretarul general Iurie Ușurelu, și în prezenta informație sînt prezentate datele luate anul de la Inspectoratul Ecologic de Stat, cît și acțiunea întreprinsă de către Inspectoratul Ecologic de Stat anual în vederea salubrității localităților, fiind demarate în perioada martie – pînă în luna iunie, pînă la 5 iunie – Ziua Mondială a Mediului, campaniile de primăvară de salubritate și amenajare a localităților.

Dacă să luăm anul 2017, de către Inspectoratul Ecologic de Stat au fost depistate 3 122 gunoiște neautorizate cu suprafața de 246 hectare, dintre acestea 2 661 gunoiști cu suprafața de 174 hectare au fost lichidate,

fiind încheiate 489 procese-verbale cu privire la contravenții prin aplicarea sancțiunilor atât persoanelor fizice, juridice, cât și persoanelor cu funcție de răspundere.

Ce ține de campania de salubritate și amenajare a localităților în cadrul acesteia se efectuează și campania cu acțiunea „Râu curat de la sat la sat”, la fel perioada respectivă 1 martie – 5 iunie. În cadrul campaniei respective au fost efectuate și salubritate zonele și fâșiile riverane de protecție a cursului de apă pe bazinul râului Nistru și anume: Nistru, Răut, Ichel, Ciulucul Mic, Ciulucul Mare, Bîc, Botna, Cubolta, Cogîlnic, Căinari, cât și în bazinul râului Răut: Racovăț, Camenca, Ciuhuru și altele. În total au fost curățate 790 de kilometri a cursurilor de apă.

Totodată, au fost salubritate peste 200 de kilometri de zone și fâșiile riverane de protecție a lacurilor și râurilor, amenajate 17 041 fîntîni și izvoare.

În anul acesta prin Dispoziția șefului adjunct al Inspectoratului Ecologic de Stat nr. 3D din 28 februarie 2018, la fel, continuă această campanie și după 5 iunie vom avea rezultatele pentru anul 2018.

Totodată, specificăm că în temeiul Legii apelor nr. 272 din 2013 a fost elaborat și aprobat Planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Nistru, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 814 din 17 octombrie 2017, care prevede asigurarea protecției și îmbunătățirii stării resurselor de apă de suprafață și subterane și gestionarea durabilă a resurselor de apă în cadrul districtului bazinului hidrografic Nistru prin coordonarea diferitor cerințe de apă pentru menținerea echilibrului economico-social și distribuirea ei adecvată în diverse sectoare.

Planul este însoțit de un program de măsuri care are ca obiectiv general prevenirea deteriorării apelor de suprafață și subterane. În proces de promovare este și Planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Dunărea – Prut și Marea Neagră.

Totodată, cu referire la acțiunile care se întreprind la nivel de minister pentru implementarea politicilor în domeniul managementului deșeurilor, menționăm că aceasta se realizează conform Hotărîrii nr. 248 din 10 aprilie 2013 cu privire la aprobarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republicii Moldova pentru anii 2013 – 2027, care se axează pe crearea infrastructurii moderne de gestionare a deșeurilor în cele opt regiuni de management al deșeurilor. Dar este important de a nu le confunda cu prestarea serviciilor în domeniul salubrității care nu ține de competența ministerului și cad sub incidența legislației în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală.

La moment, la etapa actuală, progresele care se înregistrează sînt cele 3 studii de fezabilitate pregătite pentru implementare, și anume regiunile de management al deșeurilor numărul 1, 5 și 8. Despre acestea, la fel, a fost

dat răspuns de domnul secretar general al ministerului, domnul Iurie Ușurelu.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Țap,
Poftim, întrebări.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

De fapt, nu am întrebări. Mai în scurt, mai întâi un scurt comentariu. De fapt, Legea deșeurilor este acel document de politici care prevede inclusiv problema salubrității localităților.

Or, începînd cu 1 ianuarie 2018, urma să fie realizată de către autoritățile publice locale colectarea sau pregătirea pentru colectarea separată a deșeurilor.

De aceea, nu vă fie cu supărare, dar cînd îmi spuneți că nu are nimic ministerul cu salubritatea atunci noi, eu cred că, de la tribuna Parlamentului, trebuie să discutăm profesional.

Am întrebat acest mecanism – nu mi-ați spus nimic, care este situația pe această dimensiune. Deci abordarea trebuie să fie de sistem. Este vorba – crearea sistemului, pentru că ceea ce ați finalizat cele 3, de fapt, 8, care, platouri, vorbim care trebuie să le avem, acestea au legătură directă cu acea, cu acel lucru pe care trebuie să-l facă autoritățile locale împreună cu populația, să colecteze, să sorteze, să asigure transportarea, gestionarea corectă, pentru că dacă noi măturăm în fiecare zi sau informația pe care ați spus, am făcut un lucru enorm.

Dacă o să mergeți astăzi în raionul Florești, în raionul Telenești, la Brînzani, de exemplu, dacă o să mergeți la Cenușa, Roșietici, în preajma bisericii, care este o biserică, una dintre cele mai frumoase, sînt gunoiști enorme.

Vorbeam cîteva zile în urmă cu un gospodar din Roșieticii Vechi, partea de jos de pe malul Răutului, care îmi arăta și spunea: cei de sus aruncă în capul nostru tot gunoiul. Vine circa de la 100 de metri vin peste cele 27 de gospodării care au rămas în partea de jos. Și spunea: iar cînd plouă toată mizeria de acolo se spală peste noi și se duce în Nistru.

Aceasta este întrebarea mea, stimați colegi de la Guvern. Țara se înecă în gunoi, iar noi raportăm campanii ș.a.m.d.

Deci îmi doresc și este întrebarea nu către dumneavoastră personal, către domnul ministru, către Prim-ministru, pentru că, de fapt, spuneam, atunci cînd a fost dezbătut sau pregătit pentru dezbateri în prima lectură și pentru a doua Legea deșeurilor am fost implicat, am vorbit despre faptul că nu este o viziune bine pusă la punct.

Am venit și cu amendamente, a fost și termenul la propunerea mea un pic trecut, fiindcă el era și mai degrabă. Dar spuneam și Guvernul trebuie să asigure împreună cu ministerul dumneavoastră, cu alte ministere. Dacă astăzi autoritățile locale nu au venituri proprii sau veniturile proprii sînt sub 10 la sută, iar cheltuielile administrative sînt de două ori mai mari – aproape de 20 la sută pentru întreținerea aparatelor, lor nu le rămîn bani pentru a organiza careva servicii, inclusiv acest serviciu foarte important.

De aceea eu problema o abordez față de Guvern și cer, solicit ca această problemă să fie văzută ca sistem și asigurată ca sistem, pentru că trebuie să înțeleagă Guvernul că nu poate legea deșeurilor să meargă pe cursul ei, iar descentralizarea să meargă pe cursul ei.

Vorbesc de ani de zile și nu se aude, nu se înțelege. De aceea vina o poartă Guvernul parțial și ministerul.

Stimați colegi,

Nu se poate așa, nu se poate, fiindcă Răutul se sufocă de mizerie, se sufocă de gunoi și degrabă o să dispară ca rîu. Situația este mai mult decît deplorabilă.

Eu vă mulțumesc pentru acest răspuns, dar vreau ca cînd vorbim despre punerea în aplicare a Legii deșeurilor, vreau ca să vedeți, să treceți peste ea, peste parcursul acestei legi și abordarea să fie pe potrivă.

Apropo, Legea serviciilor publice cine trebuie să-o revadă, ea e din... 1402, e din 2002, ea e depășită absolut și cînd vorbim despre elaborarea politicilor, revine autorității centrale și noi trebuie s-o revedem. Și astăzi o să înaintez și o interpelare în acest sens.

Eu sînt gata să mă implic, să ajut, să discut, dar niciodată nu o să fac în locul Guvernului, în locul ministerelor nu o să fac ceea ce trebuie să facă fiecare autoritate. Dar vă zic, cetățenii sînt nemulțumiți, sînt revoltați și v-am transmis discuția pe care am avut-o cu acel bun gospodar din Roșieticii Vechi.

Și vă îndemn, hai totuși să ne mișcăm, fiindcă nimic nu se, nu cere mari investiții la acest capitol.

Stimați colegi,

Avem o țară foarte frumoasă, o țară deosebită, dar o țară care se înecă în mizerie.

Vă mulțumesc mult pentru răspuns.

Și sper ca Guvernul, ministerul să audă și să încercăm totuși să facem ceea ce am aprobat, că a fost inițiativa Guvernului pînă la urmă.

Mulțumesc.

Domnul Victor Gălușcă:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Gălușcă,

Mulțumesc.

O invităm la tribuna principală pe doamna Daniela Morari, secretar de stat în domeniul integrării europene.

Da, domnule Țap, poftim.

Domnul Iurie Țap:

Eu am răspunsul, am acest raport și poate să fac unele precizări ca să câștigăm în timp.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Da, poftim.

Domnul Iurie Țap:

Eu cred că acceptați așa o abordare.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Da, poftim, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Deci dacă e să vorbim din punct de vedere cantitativ, să luăm analizele dumneavoastră, aparent ar fi bine, pentru că cifra de 66 sigur că este departe de a fi una bună, optimală. Dar dacă e să vorbim în esență și ... coroborat cu calitatea, este departe de a fi.

Și o să vă aduc câteva exemple. Chiar și ca cotă procentuală dumneavoastră la capitolul III, titlul III mai bine zis „Justiția, libertate și securitate”, vorbiți despre o acțiune care ar fi aducerea în concordanță a legii sau a recomandărilor Comisiei de la Veneția privind răspunderea disciplinară a judecătorilor.

Apropo, ea este și una dintre clauzele Memorandumului Republica Moldova – Uniunea Europeană din 23 noiembrie 2017, este una principială și privind, dacă vreți, calitatea justiției în Republica Moldova. Doar că ea ca termen deja trebuia să fie implementată, aprobată, dumneavoastră scrieți că este la avizare. Adică a fost trimisă la avizare. Dar de aceea vă spuneam, acesta nu este rezultat.

Dacă după planul de acțiuni legea deja trebuia să fie aprobată în vigoare, dumneavoastră o arătați ca realizată. Nu pot să accept.

Bine, este, intră în partea, fiindcă dumneavoastră doar vorbiți nu de cele care sînt pe tot parcursul, dar vorbiți de cele realizate, nerealizate. În cazul dat ea merge ca realizată. Da, fac obiecțiile la care dumneavoastră să...

În același context, Strategia națională integritate și anticorupție, dacă ne uităm câteva zile în urmă, în cadrul grupului de lucru, pilonul 1 și 4, pot să vă aduc argumente. Deci Comisia Electorală Centrală, proiectul de lege trebuia să fie votat în primul trimestru 2018 privind răspunderea proporțională și echitabilă privind finanțarea partidelor și campanii electorale. Proiectul nici nu este.

Același lucru dacă e să ne referim și la audieri, activitatea 10 pilonul 1. Parlamentului a auditat două rapoarte a entităților iar 4, deci dacă să luăm cota procentuală e de 33 la sută implementarea și așa putea această listă s-o extind.

Și, în final, o să vă zic că deci reuniunea a patra din 3 mai, Comitetul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, citez: „Consiliul de Asociere a subliniat necesitatea de a transforma legislația și politicile adoptate în acțiuni concrete”.

Deci legile odată adoptate, strategiile odată adoptate, dar nu sînt transpuse.

Stimați colegi,

De aceea spun, acest raport aparent parcă este bun, dar dacă mă refer la titlul IV „Reforma administrației publice” unde ceea ce ține articolul 22 și 23, 3 piloni... dezvoltarea funcțională și instituțională a administrației publice, modernizarea serviciilor publice, corpul de funcționare profesioniști și articolul 23 și administrația publică locală, practic, dumneavoastră ați trecut ușor. Nu am găsit nimic în acest raport.

Stimați colegi,

Absolut nimic. Nu vă fie cu supărare, dar este...

Vă rog.

Doamna Daniela Morari – *secretar de stat al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene în domeniul integrării europene:*

Mulțumesc foarte mult.

Dacă pot să răspund direct la întrebări.

Cîteva elemente pentru a avea adică claritate despre proces și metodologia cum noi facem rapoartele și care este modalitatea în acest sens. Noi avem o procedură agreată cu cei de la Uniunea Europeană că se consideră acțiune realizată doar cele care nu că sînt aprobate de Parlament, dar care sînt intrate în vigoare.

Aceasta este modalitatea în care noi calculăm acțiunile realizate. De aceea, din cifrele pe care le avem, adică și tot raportul pe care noi l-am prezentat dumneavoastră este pentru anul 2017 și sînt cele acțiuni care

le-am planificat în cadrul Planului național de implementare a Acordului de Asociere.

Acum avem o versiune din luna martie actualizată a acestui Plan național de implementare a Acordului de Asociere, care include prevederile agendei de asociere care este un document negociat cu UE, care conține prioritățile pentru 3 ani din Acordul de Asociere.

De asemenea, au fost revizuite anumite acțiuni, urmare a reformei Guvernului, și au fost anumite acțiuni care au fost omise sau nu a fost posibil de prevăzut la etapa la care a fost elaborat acest PNA. De aceea, eu înțeleg frustrarea care este că toate aceste acțiuni nu răspund în totalitate la efortul sau la tot ceea ce este în dialogul cu Uniunea Europeană.

Adițional de acest document, vreau să reiterez că avem, adică urmărim și avem acțiuni concrete ce țin de concluziile Consiliului pentru Afaceri Externe din februarie și, pe lângă aceasta, Memorandumul de Înțelegere privind Implementarea Asistenței Macrofinanciare... este un pachet de acțiuni.

Dacă revenim la ceea ce înseamnă Planul național de implementare, aici toate acțiunile sînt... adică din cele planificate pentru 2017, în PNA, noi avem o diferențiere tot... ulterior primilor 3 ani de implementare, adică anumite lecții învățate.

PNA – Planul național de implementare a Acordului de Asociere, așa cum îl numim noi în acronim, pentru 2017–2019, avem 3 tipuri de acțiuni, care vă referiți dumneavoastră, de transpunere, adică o parte, un articol din Acordul de Asociere poate fi implementat în 3 modalități prin legi, legi care transpun legislației UE acte subordonate, acte subordonate care transpun legislației UE și acțiuni nemijlocit de implementare.

Dacă deschideți PNA, vedeți toate 3 tipuri de acțiuni și, la fel, conform anexelor Acordului de Asociere pentru anul curent, adică anul 3 și 4 de implementare, conțin cele mai multe acte cu caracter legislativ. De aceea, partea legislativă este mult mai mare decît acțiunile nemijlocit de implementare.

De asemenea, în transpunere sau în implementare sînt foarte multe acțiuni care vin, iarăși, să ajusteze anumite legi la legile care au fost... au transpus anumite directive sau regulamente pentru a avea, adică, această claritate.

Vreau să readuc aminte că în primăvara acestui an a fost publicat și Raportul Uniunii Europene privind implementarea Acordului de Asociere pentru anul 2017, adică avem o foarte bună înțelegere despre unde și cum avem, adică, procesul de implementare a Acordului de Asociere.

Pe lângă rapoartele pe care noi le facem semestriale și anuale, cunoașteți că este această bază de date Plan Pro, fiindcă Acordul de Asociere este un document foarte voluminos și, pentru a avea o înțelegere

pe lângă aceste rapoarte sintetice, care încercăm să dăm o informație concisă, oricine care este interesat de anumite părți ale Acordului, pot să vadă online oricare evoluție, pe oricare parte a Acordului nemijlocit și această informație este folosită plenar de către actorii societății civile care fac rapoarte alternative. Adică deja urmăriți și rapoarte alternative în ultima perioadă, adică, cu toate că metodologia sau modul de raportare a Guvernului, acelor din societatea civilă poate diferențiază pe anumite componente, avem aceeași înțelegere despre numărul acțiunilor și despre care acțiuni sînt realizate parțial sau în totalitate.

Ce ține de exemplele concrete, care dumneavoastră le-ați spus, ele acolo sînt punctate în conformitate cu evoluțiile care au fost pentru anul 2017 și ele dacă sînt... realizează doar adică nu acțiunea finită, dar procesul este din considerentul că... reprezintă o prioritate pentru Uniunea Europeană și adică este important de arătat și pașii pe care-i face Republica Moldova în realizarea acestui obiectiv.

Ce ține de acțiunea de transpunere, vreau să vă informez că, din tot ce înseamnă anexele Acordului de Asociere, avem o rată de 36 la sută din toate angajamentele pe care le avem, nu doar pentru 2017, dar pentru tot Acordul de Asociere de 36 la sută, care credem că este o cifră importantă. Sînt de acord cu dumneavoastră că rata pentru 2017, din tot ce-am planificat, 66 la sută nu este satisfăcător, fiindcă urma să realizăm tot.

În raportul care a fost prezentat Parlamentului, inclusiv în cadrul Comisiei politice externe, în cadrul Comisiei naționale, Consiliului Parlamentar de Integrare Europeană, adică anumite cauze au fost și procesul de reformă a anumitor instituții, care nu au permis, eventual, să ne încadrăm în termenii necesari. Dar acum este foarte mult efort,... pentru semestrul curent al anului 2018, de a asigura realizarea acestora, noi să prezentăm un raport actualizat pe 15 iulie pentru semestrul 2018 în care sperăm ca toate aceste deficiențe pentru anul 2017, adică, să fie acoperite.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc pentru răspuns.

Eu, de fapt, am făcut și unele... am adus unele exemple mai concrete. Și o să vă zic și dumneavoastră.

În cadrul grupului de monitorizare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, la întrebarea mea, Pilonul IV, acțiunea respectivă 8, președinta comisiei a vorbit cu totul despre altceva.

Și reprezentanții societății civile i-au obiectat că este o poziție importantă. Ca acțiune, ea urma să fie deja aprobată legea.

Și eu aceasta am adus câteva exemple și vă întreb: păi, dacă Planul de acțiuni prevedea aprobarea legii, ca și am adus exemplu – ajustarea răspunderii disciplinare a judecătorilor, conform avizului Comisiei de la Veneția, la fel, el un an în urmă trebuia să fie aprobat, deci un an întârziere.

Despre ce vorbim noi, stimați colegi?

Metodologia, mecanismul – e bine, înțeleg, sînt anumite. Dar cînd un an de zile noi întârziem... Și reforma justiției este o prioritate. Nu trebuie să vă conving pe dumneavoastră. Și dacă un an de zile întârziem...

V-am adus doar câteva exemple, dar eu pot să vă aduc multe.

Și principalul, am zis, mă uit pe raportul dumneavoastră, Titlul IV – reforma, ceea ce ține de descentralizare, nu este nimic absolut, nu ați specificat.

Și eu vă zic: Acordul, titlul...

Doamna Daniela Morari:

Este...

Domnul Iurie Țap:

Nu vă fie cu supărare, nu este nimic. Și atunci... este una dintre priorități.

Vă rog, care este?...

Doamna Daniela Morari:

Toată informația... este adică... în loc să facem un raport detaliat, este toată informația pe baza aceasta de date Plan Pro, în care toată lumea poate să vizualizeze exact ce se întâmplă pe fiecare articol din Acord.

În raportul de sinteză...

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

O să fac o precizare.

Vă mulțumesc.

Doar am discutat aici cu precedentul coleg de la Guvern, era problema salubrității. Și am vorbit despre faptul că autoritățile locale nu au venituri proprii. Și atunci o să vă zic: conform Strategiei de descentralizare, care urma să fie pusă în aplicare, urmau să fie crescute veniturile proprii ale acestora, urmau să fie identificate 2–3 surse noi de venituri. Aceasta n-a fost făcut.

Dumneavoastră, nu vă fie cu supărare, despre ce acum îmi spuneți?

Și eu vă zic: articolul 23 din Titlul IV, pur și simplu, nu este pus în valoare.

Și dumneavoastră trebuie să reflectați, în cazul dat, ce este realizat, ce nu este realizat, fiindcă raportul dumneavoastră este unul foarte general și probleme sau acțiuni foarte serioase, importante nu sînt transpuse, cu toate că termenul este depășit absolut.

Doamna Daniela Morari:

Noi cunoaștem care acțiuni sînt realizate și acțiuni care nu sînt realizate. Acțiunile care nu sînt realizate sînt prioritizate în... inclusiv instituțiile care sînt responsabile să reușească sau, în primul rînd, dacă sînt anumite dificultăți, identificăm care sînt acestea, pentru a grăbi sau a aduce în urmă. La fel, sînt o serie de acte care sînt restante inclusiv, adică... este necesar și suportul Parlamentului pentru a reuși adoptarea acestora.

Adițional, adică dacă ne referim exact la prevederile date,... PNA este un document care conține cîteva mii de acțiuni. De aceea, de a face un raport, adică, și avem recomandările societății civile și a diferitor actori că este foarte, adică rapoarte foarte voluminoase... sînt foarte... adică încercăm să găsim o modalitate mult mai prietenoasă și mult mai accesibilă de a face un sumar a tot efortului care înseamnă Acord de Asociere. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Dacă pot să finalizez?

Și pentru persoanele care sînt foarte interesate despre fiecare detaliu, despre fiecare evoluție, în toată complexitatea Acordului de Asociere, este raportul online care toate instituțiile au nume de utilizator și parolă și introduc informație în fiecare zi pe site-ul monitorizare.gov.md este informație despre fiecare prevedere a Acordului de Asociere. De aceea dacă este anumită prevedere încercăm să încurajăm, să folosim această bază de date.

Sînt, la fel, încurajate și Parlamentul să... eventual să contribuie cu anumite... adică lucrăm cu Secretariatul Parlamentului pe această dimensiune, dar ceea ce vreau să spun că în raportul, în sumarul care este, eu sînt de acord că el nu cuprinde toate domeniile, este imposibil. Dacă am cuprinde toate domeniile, atunci am avea un raport de cîteva sute de pagini care, iarăși am reveni în aceeași dilemă. Asta a fost o recomandare pe care noi am încercat să avem de mijloc, să avem un sumar și să avem...

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Doamna Daniela Morari:

... un raport detaliat pe plan...

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Nu vă fie cu supărare, doar că dumneavoastră răspundeți cu totul la altceva și o să vă fac trimitere. Chiar și la proiectul de Lege privind răspunderea disciplinară, dumneavoastră scrieți aici despre faptul că el a fost trimis spre avizare în august 2017. Noi sîntem acum în mai 2018, el trebuia să fie votat în... primul trimestru, de aceea vreau informația aici să fie scrisă ultima, cea veridică.

Nu vă fie cu supărare. Și eu nu am nevoie, nu că sînt eu interesat, pe mine mă interesează de ce Guvernul nu transpune adecvat, doar v-am adus mai multe exemple. Aceasta este întrebarea mea. Guvernul, ministerele nu-și fac meseria, nu-și fac treaba.

Stimați colegi,

Nu vă fie cu supărare. Eu m-am uitat și peste strategie și peste plan de acțiuni, cunosc bine, vreau să vă zic. Am selectat doar cîteva exemple care sînt mai, hai să spun așa, poate mai bine confirmă, de aceea spuneam cota de 66 care dumneavoastră indicați...

Doamna Daniela Morari:

Este pentru 2017, așa cum a fost solicitat de dumneavoastră.

Domnul Iurie Țap:

Știu, vorbim de 2017. Eu înțeleg foarte bine, e normal, anul de raportare, sigur, da.

Doamna Daniela Morari:

Corect.

Domnul Iurie Țap:

Dar vă zic, acțiuni foarte importante pe 2017 nu au fost realizate și aici dumneavoastră trebuie să vedeți ca calitate. Pentru că realizăm multe e una, dar cînd nu realizăm acele principiale și aici o să va fac legătura. Vorbeam despre acel proiect de Lege privind răspunderea proporțională și echitabilă privind finanțarea partidelor și campanii electorale. Iată astăzi ce se întîmplă la Jora de Mijloc, acea corupere masivă a alegătorilor, fraudarea alegerilor care, de fapt, viciază democrația, dumneavoastră aduceți aceste exemple.

Nu vă fie cu supărare, nu vreau să ne adîncim, dar nu se poate... aceste explicații ale dumneavoastră nu probează, nu sînt motivate absolut, fiindcă sînt probleme principiale pe care Guvernul este dator să le realizeze în termen, în volum deplin. Această mă deranjează.

Și vă rog, de fapt, n-o să accept, pentru că trebuie să fie și responsabili – miniștrii, responsabili care să răspundă de ce nu a fost făcut.

Nu am obiecții față de dumneavoastră, dar această justificare pe care încercați să o faceți nu o pot accepta și v-am argumentat de ce.

Nu vă fie cu supărare.

Doamna Daniela Morari:

Nu. Mulțumesc pentru intervenție.

Dacă pot să intervin sau să răspund.

Domnul Iurie Țap:

Vă rog.

Doamna Daniela Morari:

Noi... ceea ce am prezentat eu sînt indicatorii cantitativi, în același timp noi lucrăm și pe indicatori calitativi. Acordul de Asociere este foarte diferit și variat de la un titlu, de la un capitol la altul.

Domnul Iurie Țap:

Stimată colegă,

O clipă, vă rog.

Doamna Daniela Morari:

Doar o secundă.

Domnul Iurie Țap:

Nu vă fie cu supărare. Dumneavoastră nu m-ați înțeles. Eu nu am nevoie, fiindcă eu m-am descurcat foarte bine. Doar v-am zis, eu am adus argumente. Vreau ca Guvernul să-și facă datoria. Or, strategia aprobată ori planul de acțiuni aprobat – el este obligatoriu sau trebuie să fie revăzut.

Dacă o să vă zic, pot să vă mai aduc un exemplu. Pentru că la Titlul IV ceea ce ține de Reforma administrației publice locale, spuneți-mi, vă rog, ce înseamnă proiectul de lege... Legea privind descentralizarea serviciilor publice și consolidarea autonomiei locale? I-am întrebat de mai multe ori. Asta este, de fapt, un nonsens și atunci noi vorbim despre transpunerea adecvată a Acordului de Asociere? O acțiune în esență neclară, o acțiune nonsens, s-o spun așa. Asta mă deranjează.

De aceea vă rog, vă mulțumesc dumneavoastră, dar obiecțiile mele sînt către Prim-ministru, către miniștrii care sînt responsabili de politici, de transpunerea adecvată.

Dumneavoastră vă mulțumesc pentru această informație.

Mulțumesc.

Doamna Daniela Morari:

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Doamnă secretar de stat,

Mulțumim.

Domnule Țap,

Da, poftim.

Poftim, domnule Țap.

Domnul Iurie Țap:

Mulțumesc.

Prima interpelare. Solicit Guvernului prezentarea informațiilor privind politicile statului în vederea eficientizării gestionării fondului locativ, elaborarea Legii condominiului și corelarea legislației aferente acesteia.

Prin **altă interpelare** solicit Guvernului informații privind politicile în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală, tipul standard de cost și calitate, care urmează a fi asigurate cetățenilor de către autoritățile publice locale, revizuirea Legii privind serviciile publice de gospodărie comunală.

Și **a treia interpelare.** Solicit Guvernul informații privind realizarea prevederilor Strategiei naționale de descentralizare pentru consolidarea capacităților financiare ale autorităților publice locale, creșterea veniturilor proprii, prin identificarea noilor surse.

Toate trei interpelări solicit să fie prezentate în scris, dar și în plenul Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Mulțumesc.

Ședința este închisă.

Ședința s-a încheiat la ora 15.58.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului